cõſolationẽ inſpirãs ſpem indulgẽtiæ dedit. In his tribus
ego cõuerſus ſum: credo ꝙ & uoſipſi. Iam uerò quarti pa
nis (ipſa eſt indulgentia) obſecro uos diligenter colligi-
te fragmẽta ne pereant. Sunt em̃ ſalubria ualde: & dulcio
ra ſuper mel & fauũ. Sic em̃ ex toto indulſit: & tam libera
liter oẽm donauit iniuriã: ut iam nõ damnet ulciſcendo:
nec cõfundat improperando: nec minus diligat imputan
do. Sunt em̃ aliqui ſic donãtes iniuriã, ut nõ ulciſcant̃: ſæ
pius tamen improperent. Sunt & alij qui ſileant licet: ma-
net t̃n alta mẽte repoſta: & rãcorem tenẽt in aĩo: quarum
utiqꝫ neutra plena indulgẽtia eſt. Lõgè ab his hoĩbus be
nigniſſima eſt diuinitatis natura: liberaliter agit: ignoſcit
plenarie: ita ut ꝓpter fiduciã pctõrũ (ſed pœnitentiũ) ubi
abũdauit delictũ: ſoleat & gratia ſuperabũdare. Teſtis eſt
Paulus gentiũ doctor: qui plus oĩbus cum diuina gratia
laborauit. Teſtis eſt Matthæus de theloneo electꝰ in apo-
ſtolũ: cui etiã noui teſtamẽti primũ ſcriptorẽ eſſe donatũ
eſt. Teſtis & Petrꝰ cui poſt trinã negationẽ: totiꝰ eccleſiæ
paſtoralis cura cõmiſſa eſt. Teſtis deniqꝫ etiam famoſiſſi-
ma illa peccatrix: cui in ipſo cõuerſionis initio tãta multi
tudo dilectionis cõceſſa eſt: tãta poſtmodũ indulta gratia
familiaritatis. Quis accuſauit Mariã: & ꝓ ſe eã oportuit
reſpõdere? Si phariſæus murmurat: ſi Martha conquerit̃:
ſi ſcandalizant̃ apl'i: Maria tacet: xp̃s excuſat: etiam & lau
dat tacentẽ. Deniqꝫ illud quantæ ꝓrogatiuæ, quãtæ excel
lentiæ fuit: ꝙ reſurgentẽ à mortuis prima uidere tangere
Lucæ. 1. primum meruit? Sed iam tranſeamus ad alia. Bonum eſt
quidem nos hic eſſe: ubi datur fiducia peccatoribus: ſed
oportet etiam cætera non tacere. Itaqꝫ & in continentia
ipſa quæ eſt panis quintꝰ tria nihilominus inuenio unde
merito clamare poſſim. Quia fecit mihi magna qui potẽs
eſt. Fortè paruum aliquid reputatis continentiã ueſtram:
ſed ego nõ ita. Scio enim quos habeat oppugnatores: &
quantæ illam neceſſe ſit eſſe uirtutis ut poſſit reſiſtere tali
bus. Primus ſiquidem continẽtiæ noſtræ hoſtis, caro eſt:
aduerſus ſpiritum concupiſcens. Quàm domeſticus ho-
ſtis: quàm pernicioſa lucta: quàm inteſtinum bellum. Ho-
ſtem hũc crudeliſſimum nec fugere poſſumus (ô anima)
nec fugare: circumferre illũ neceſſe eſt: quoniam alligatꝰ
eſt nobis: nam quod periculoſius eſt & miſerabilius: ho-
ſtem noſtrum ipſi cogimur ſuſtentare: perimere eum non
licet. Vide ergo quàm ſolicite te cuſtodire neceſſe ſit ab
ea: quæ dormit in ſinu tuo. Veruntamen nõ eſt hic ſolus
aduerſariꝰ mihi: aliũ adhuc habeo qui circũcinxit & ob-
ſedit me undiqꝫ: & ſi ignoratis: hoſtis ille eſt p̃ſens ſeculũ
nequã. Cõcluſit inimicꝰ uias meas: & p quoqꝫ portas, quoqꝫ
uidelicet corpis ſenſus: iaculis ſuis uulnerat me: & mors
intrat p feneſtras meas: Sufficere nimis poterãt iſti duo.
Sed (heu me) ecce uideo uentũ ualidũ uenientẽ ab aqui-
lone: à quo pandit̃ omne malũ. Et nunc qd ſupeſt aliud?
Domine ſalua nos: perimus. Ecce enim malleus uniuerſæ
terræ. Ecce ſerpens callidior cunctis animantibus. Ecce
inimicus ille quem nec uidere poſſum: quanto minus ca-
uere? Neqꝫ em̃ eſt colluctatio ſeruare uolentibus cõtinen
tiam: cõtinentiam autẽ dico nõ à ſola luxuria: ſed à cæte-
ris quoqꝫ (ſicut neceſſe eſt) uitijs & peccatis: nõ aduerſus
carnẽ & ſanguinẽ tantũ: ſed aduerſus principes & pote-
ſtates: aduerſus mundi rectores tenebrarũ harũ: cõtra ſpi
ritualia nequitiæ in cæleſtibꝰ. Et quis eſt qui iacula eorũ
Pſal. 10. ignea poſſit extinguere? Parauerunt ſagittas ſuas in pha
retra: ut ſagittẽt in obſcuro rectos corde. Sed & narraue-
runt ut abſconderent laqueos: & dixerunt. Quis uidebit
eos? Nunc quidẽ aperte & uiolenter: nũc occulte & frau
dulenter: ſemper autẽ malitioſe & crudeliter impugnant
& perſequuntur nos. Et ad hæc toleranda ne dicam ſupe
randa, quis idoneꝰ? Credo iã uobis aliquatenꝰ innoteſcit
continentiæ difficultas: ut iuxta apoſtolum ſciatis quæ à
deo donata ſunt uobis. Omnino enim in domino facimꝰ
hanc uirtutem: & ipſe ad nihilum deducit tribulantes
nos. Ipſe eſt qui non modo carnem noſtram cum concu-
piſcẽtijs ſuis: ſed & præſẽs ſeculum nequam cũ curioſita-
tibus ſuis & uanitatibus: etiam & ipſum cum tentationi-
bus ſuis conterit ſatanam ſub pedibus noſtris. Nunquid
non merito dixeram inueniendum in continentia: unde
clamarem quia fecit mihi magna qui potẽs eſt? Iam uerò
ſexti panis fragmenta accipite. Eſt aũt panis iſte gratia ꝓ
merendi bona ſcilicet æternæ uitæ. Quam gratiam in tri-
bus maxime cõſtare arbitror: in odio præteritorum malo
rũ: & cõtemptu præſentiũ bonorũ: & deſiderio futurorũ.
Septimus quoqꝫ panis eſt ſpes obtinẽdi: cuius nihilomi-
nus teneo fragmẽta tria: & eorum ſapor dulcis admodum
gutturi meo. Tria inquam ſunt quæ ſic roborant & con-
firmant cor meum: ut nulla me penuria meritorum, nulla
cõſideratio propriæ uilitatis, nulla æſtimatio cæleſtis bea
titudinis, ab altitudine ſpei ducere poſſit in ea infirmiter
radicatum. Deſideratis ea: an reſeruanda ſunt propter eũ
qui dixit. Mel inueniſti: comede quod ſufficit tibi. Sic cõ
pletur hodie quod de ſeipſa ſapientia prophetauit: & nũc
idipſum uideo: quoniam qui edunt me adhuc eſurient.
Proinde non uos protraham ultra: ſed nec fraudabo eſu-
rientem: quoniam quidem ſic paratos uideo acſi necdum
ſumpſeritis quicquam. Tria conſidero in quibus tota
ſpes mea conſiſtit: charitatem adoptionis: ueritatem pro-
miſſionis: poteſtatẽ redditionis. Murmuret iam quãtum
uoluerit inſipiens cogitatio mea dicens. Quis enim es tu
aut quanta eſt illa gloria: quibusue meritis hanc obtine-
re ſperas? Et ego fiducialiter reſpondebo. Scio cui credi-
di & certus ſum: quia in charitate nimia adoptauit me: qa
uerax in promiſſione: quia potẽs in exhibitione: licet em̃
ei facere quod uoluerit. Hic eſt funiculus triplex qui dif-
ficile rumpitur: quem nobis à patria noſtra in hunc carce
rem uſqꝫ dimiſſum firmiter obſecro teneamus: ut ipſe nos
ſubleuet: ipſe nos trahat & pertrahat uſqꝫ ad conſpectum
gloriæ magni dei: qui eſt benedictus in ſecula.

In natali ſancti uictoris confeſſoris, Sermo I.

VIctoris uita & gloria ſpecialis: nõ tã ad
gloriã quàm ad uirtutẽ ꝓuocat omnes
q recto ſunt corde. Nõ recti planè ſed
peruerſi eſt animi ante quærere gloriã
quàm exercere uirtutẽ: & uelle corona
ri q legitime nõ certauerit. Vanũ eſt uo
bis, inqt ante lucẽ ſurgere. Ita eſt. Fru- Pſal. 126
ſtra ad celſitudinẽ nitit̃ gloriæ: q prius nõ claruit uirtute.
Fruſtra fatuæ uirgines ſpõſo obuiã ſurgũt, quarũ lampa
des extinguunt̃: & ideo fatuæ qa uacuis gloriant̃ lãpadi
bus: uirtutis oleũ nõ habẽtes. Abſit mihi gloriari niſi in
gloria illorũ: quibus ꝓpheta cõgratulãs ait. Domine in
lumine uultus tui ambulabunt: & in nomine tuo exulta
bũt tota die: & in iuſtitia tua exaltabunt̃. Et infert. Quo-
niã gloria uirtutis eorũ tu es. Pulchre nõ eorũ: ſed uirtu-
tis eorũ gloria commendatur. B Quæ enim ſine uirtute
eſt gloria. Profecto indebita uenit: præpropere affectatur
piculoſe captat̃. Virtus gradꝰ ad gloriã: uirtus, mater glo
riæ eſt. Fallax gloria uana eſt pulchritudo quam illa non
parturiuit. Sola eſt cui gloria iure debetur, & ſecure im-
pendit̃. Sancto Victori nec uirtꝰ nec gloria deeſt: ſed quẽ
admodũ ambæ res & quo ordine in homine proceſſerũt:
id operæpreciũ intueri. Pugnauit fortiter: uiriliter ſupe-
rauit: & ſic demũ gloria & honore coronat̃. Quõ nẽpe in
glorius remanſiſſet bellator fortis: humilis uictor? quan-
quã ne in die uirtutis ſuæ ſine gloria fuit ſignis & prodi-
gijs ammirãdus. Habemus dilectiſſimi in uita Victoris: &
quod digne miremur & quod ſalubriter imitemur. Mi-
ror uina dediſſe in eremo, nõ uitẽ ſed fontẽ. Miror & ſtu
peo infantẽ adhuc in utero pauori fuiſſe pauendis dæmo-
nijs: quippe ab ipſis p̃cognitũ: & iam tunc ex nomine de-
ſignatũ. Nec uacuũ nomen ubi hoſtiũ fuga & extorta cõ
feſſio uictoriã cõceſſit infantulo. Quis itẽ non miretur ſu
rẽ à dæmone deprehenſum: & rurſum à dæmone mox ho-
minẽ liberatũ? Quis non etiã omni ammiratiõe ſtupẽdũ
ducat: carne circũdatum hominẽ: cælis patentibus carnis
oculos ſuperno infigere lumini & uidere uiſiones dei:
angelico

angelico inſuper mulceri cantico: doceri oraculo? Hæc
atque ſimilia in ſancto homine ueneramur: æmulamur.
Merito quidẽ quãdo & ſine ſalutis periculo poſſunt nõ
fieri, & ſine ſalutis periculo nequeunt uſurpari. Tutius ſa
nè æmulanda ſolidiora quàm ſublimiora: & quæ magis
uirtutẽ redoleant, gloriã minus. Studeamus proinde mo
ribus cõformari cui in mirabilibus ſimilari: & ſi uolumꝰ
nõ ualemus. AEmulemur in uiro ſobriũ uictũ, deuotũ af-
fectũ: æmulemur manſuetudinẽ ſpiritus: caſtimoniã cor-
poris: oris cuſtodiam: animi puritatem: ponere frenũ iræ
& modum linguæ: dormire parcius: orare frequentius:
cõmonere noſmetipſos pſalmis, hymnis & canticis ſpiri-
tualibus: diebus iungere noctes & diuinis laudibus occu
pare. AEmulemur chariſmata meliora. Dicamus ab ipſo
ꝙ mitis & humilis corde fuit. AEmulemur inquã ꝙ exti-
tit liberalis in paupes: iocũdus ad hoſpites: patiẽs ad pec
cãtes: benignus ad omnes. Hoc em̃ meliꝰ. In his forma eſt
cui ĩprimamur: in miraculis gloria à qua reprimamur. Illa
lætificẽt, iſta ædificent: moueant illa, iſta ꝓmoueant. Epu-
lemur dilectiſſimi ad mẽſam diuitis uocati: mẽſam abun-
dantẽ panibꝰ: delitijs cumulatã. An nõ diues qui exẽplis
nos refecit, ꝓtegit meritis: lætificat ſignis? Diues planè:
in cuius hodie conuiuio ſolẽni angeli & hoĩes pariter cõ
gregãtur. Hi ut reficiant̃: illi ut delitient̃. Iſti ut proficiãt
illi ut gaudeant. Cuius uita repleta bonis: quid niſi men
ſa referta cibis? Nec tamen omnibꝰ omnia apponunt̃: ſed
ut tollat quiſqꝫ qđ ſibi expedire & conuenire uidebit. Et
ego quidem conſilio ſalubriori diligenter cõſidero quæ
mihi apponunt̃. Cautũ eſt mihi eligere mea: & aliena nõ
tangere. Non extendam manũ ad gloriam miraculorũ:
ne ſi attentauero qđ deſuper nõ accepi: perdã merito &
qđ uideor accepiſſe. Nõ leuo cum illo oculos ad rimãda
ſecreta cæleſtia: ne oppreſſus à gloria confuſus reſiliã: ſe-
ro confugiens ad cõſiliũ ſapientis qui ait. Altiora te ne
Eccli. 3. quæſieris: fortiora te ne ſcrutatus fueris. Infertur menſis
uinũ nouũ aquarũ rubentiũ: non tango: quia non mihi
appoſitum ſcio: qui ſimiliter elemẽta mutare: naturas in
nouare non ualeo. Cerno item in menſa Victoris angelos
illum audiſſe canentes. Nunquid uidebo & ego mihi ſup
nos exhiberi cantores: aut certè cytharedos illos de apo-
calypſi corã me cytharizare in cytharis ſuis? Imperat ille
dæmonibus adhuc in corpore uiuens: uinctum in corpo-
re ſoluit corpore iam ſolutus. Cibi ſunt ſed nõ mei: æqui-
dem iocundi & ſapidi: ſed non tãgit illos anima mea: qm̃
non eſt inopi mihi unde ſufficiam talia redibere. At ſi dili
genter conſidero ecce præ oculis in menſa ſancti, cenſura
iudicij: diſciplinæ uigor: ſanctitatis ſpeculum: uitæ for-
ma: uirtutis inſigne. Hæc à me & abſqꝫ p̃ſumptiõe ſumũ
tur, & ſalubriter inſumũt̃: & ſi diſſimulo diſtricte repoſcũ
tur. Audi adhuc quæ nã mihi iure appoſita putẽ. Si panẽ
doloris & uinũ cõpũctiõis de diuitis mẽſa obtuleris: tol-
lo ſecurꝰ q ſum paup & inops. Erũt mihi lachrymæ meæ
panes die hac nocte: & poculũ meum cũ fletu miſcebo.
Pars ꝑmea hæc q dolẽda cõmiſi. Nec me t̃n pigebit ut æſti
mo cibi huiꝰ: qm̃ q appoſuit ſciẽtiã addit & dolorẽ. Sed
& ſi tẽperãtiæ: ſi iuſtiæ: prudẽtiæ uel fortitudinis exẽpla
appareãt: ea incũctanter ſumo: ſciẽs quia talia oportet me
p̃parare. Hæc mihi apponi: hæc ad me repetitũ iri nõ du-
bito. Nunquid ſigna & prodigia exigenda à nobis ſunt:
ut ea diuiti uiciſſim p̃paremꝰ? Fratres uaſa ſunt in hono-
rẽ illi qui nos inuitauit: non cibi pauperum. Tu ergo qui
inuitatus es, diligenter conſidera quid tibi ille: quid ſibi
met appoſuerit, non enim quicquid in menſa apponitur,
tibi aponit̃. Quid ſi in poculo aureo fuerit propinatũ?
Non poculũ tibi ſed potus apponitur. Sume potũ & po-
ne aurum. Ergo exempla bonorum operũ & rectitudinẽ
morum paterfamilias cõmunicat ita domeſticis ut p̃ro-
gatiuã ſibi retineat in miraculis. In his tamẽ atqꝫ illis, ille
glorificandus eſt: cuius munus ſancte uiuere: cuius uirtus
ſigna facere eſt: qui in trinitate perfecta uiuit & regnat
deus in ſecula ſeculorum, Amen.

De eodem Sermo ſecundus.

GAudete in domino dilectiſſimi: qui inter
cõtinua ſuæ pietatis bñficia indulſit ho-
minẽ mũdo: cuius multi ſaluarẽtur exem
plo. Iterũ dico gaudete: ꝙ factꝰ de medio
appropiauit deo: ut multo plures eiꝰ inter
ceſſiõe ſaluent̃. Habet ex hoĩbꝰ cui hoĩm
pctã donet, miſericors & miſerator dñs. Habet tp̃s & lo-
cũ intercedendi pius & miſericors aduocatus. Equidẽ lo
cũ quietũ & tẽpus feriarũ. In terris uiſus eſt, ut eſſet exẽ-
plo: in cælũ leuatus eſt, ut ſit patrocinio. Hic informat ad
uitã, illic inuitat ad gloriã. Factus eſt mediator ad regnũ:
qui fuit incitator ad opus. Bonus mediator, qui ſibi iam
poſtulans nihil: totũ in nos transferre deſiderat: & ſuppli
cantis affectũ ſupplicationis fructũ. Quid em̃ quærat ſibi
qui nullius eget? Dñs cõſeruat eum & uiuificat eum: &
beatũ facit eũ in gloria: nihil illi deerit in loco paſcuæ col
locato. Hæc dies glorioſæ migratiõis eiꝰ: dies lætitiæ cor
dis eius: exultemus & lætemur in ea. Introiuit in poten-
tias dñi: gaudeamus quia nũc potẽtior eſt ad ſaluãdũ. Ho
die uictor poſito corpore quo ſolo præpediri ab introi-
tu gloriæ uidebat̃: tanto alacrior quanto expeditior pe-
netrauit in ſancta, ſimilis factus in gloria ſctõrum. Hodie
de nouiſſimo & humili loco quẽ ſibi ex conſilio ſaluato-
ris elegerat: ipſo ſummo patrefamilias euocãte: uerꝰ ami-
cus aſcẽdit ſuperius: & eſt illi gloria corã ſimul diſcũbẽti-
bus. Hodie deſpecto mundo & mũdi principe triumpha
to: ſupra mundũ uerè uictor aſcẽdit: accipiẽs de manu dñi
coronã uictoriæ. Aſcẽdit aũt cũ immenſa ſupellectili me-
ritorũ: clarus triũphis: miraculis glorioſus. Pauſat miles
emeritꝰ: & poſt labores ſudoreſqꝫ ſacræ peractæ militiæ
locat̃ fœliciter: coronat̃ ſublimiter. Anima eius in bonis
demorabit̃. Quæris ubi? Cum Abraam Iſaac & Iacob in
regno cælorum. Ita cum talibus & tali in loco ſibi ſedet.
excelſa & fulgida: ſedet lætabũda & laudãs. Sedet delica
ta & ornata monilibus ſuis: ſtipata malis: fulcita floribꝰ.
Sedet inquã ſibi uacua curis: delitijs affluens: abundans
ocij & quietis ad uacandũ ſapientiæ. Quæ ſedit & fleuit
ſuper flumina Babylonis: ſedet mõ ad fontẽ uitæ: & con
uerſatio illi ſecus torrentem uoluptatis: cuius impetꝰ læ-
tificat ciuitatem dei. Inuenit ſibi fontẽ hortorũ: puteum
aquarũ uiuentiũ: & cũ Samaritana potatur aqua ſapien-
tiæ ſalutaris: ut nõ ſitiat ĩ æternũ. Datur illi de fructuma
nuum ſuarum: & laudant eam in portis opera eius: & glo
riat̃ teſtimonio conſcientiæ. Conſcientiæ dico ſuæ nõ al-
terius. Sedet media angelorum: digna planè eorum con-
ſortio: quorum deſiderio flagrat: puritate nitet: caſtimo
nia decoratur. Sedet inter apoſtolos uir apoſtolicæ gra-
tiæ: nec eſt quod ſe abſcõdat à cuneo prophetarum: qui
quem illi prædixerũt, glorificauit & portauit in corpore
ſuo. Neqꝫ ſe putat uictorioſis martyrum choris uictor no
ſter arcendũ: qui duro & diuturno martyrio uiuentẽ ſui
corporis hoſtiã immolauit. Sedet ueteranus miles debita
iam ſuauitate & ſecuritate quietus. Securus quidem ſibi:
ſed noſtri ſolicitus. Non enim cũ putredine carnis ſimul
ſe exuit uiſceribus pietatis: nec ſibi ſic induit ſtolam glo-
riæ ut noſtræ pariter miſeriæ ſuæqꝫ ipſius miſericordiæ
obliuionẽ induceret. Nõ eſt terra obliuionis quam anima
uictoris inhabitat: non terra laboris ut occupetur in ea:
non deniqꝫ terra ſed cælum eſt. Nunquid cæleſtis habita
tio animas quas admittit indurat: aut memoria priuat:
aut ſpoliãt pietate? Fratres latitudo cæli dilatat corda nõ
arctat, exhilarat mentes, non alienat: affectiones non con
trahit, ſed extendit. In lumine dei ſerenatur: memoria nõ
obſcuratur. In lumine dei diſcit̃ quod neſcitur: nõ quod
ſcitur dediſcitur. Superni ſpiritus illi qui ab initio cæ-
los inhabitant: nunquid quia incolunt cælos: deſpi-
ciunt terras, & non magis eas uiſitant & frequentant?
Nunquid quòd ſemper uident faciem patris: miniſterium
euacuat pietatis? Omnes nihilominus adminiſtratorij
ſpiritus ſunt: miſſi in miniſterium propter eos qui hæredi

tatem capiūt ſalutis. Quid ergo? Diſcurrūt angeli & ſuc-
currūt hoībus: & q ex nobis ſunt neſciūt nos: nec norunt
iā compati quibus cōpaſſi ſunt & ipſi? Qui dolores ne-
ſciunt, ſentiunt tñ noſtros: & qui uenerunt de magna tri-
bulatione nō cognoſcūt iam in quo fuerūt? Scio q dixit.
Pſal.141 Me expectāt iuſti donec retribuas mihi. Iuſtus eſt uictor
etiā expectās noſtrā proculdubio retributionē. Nō eſt il-
le pincerna Pharaonis: q inuentā gratiā retinuit ſibi pro
phetæ ſui pariter & captiui minime recordatꝰ. Miniſter
xp̄i eſt: xp̄m ſequit. Non eſt ille oblitus ſuæ promiſſionis
nec ſocio paſſionis regni conſortiū denegauit. Nō eſt di
ſcipulus cōtra magiſtrū: non pōt uictor qcquā facere niſi
qđ uiderit magiſtrū faciētē. Opera q̄ ille fecit: & iſte fecit
ſimiliter. Iā cælos ingreſſus quos & añ aptos beatis ocu-
lis ſuſpiciebat: uerè nūc reuelata facie ſpeculat gl'iam dei:
abſorptus quidē, ſed nō oblitus clamorē pauperū. Beata
uiſio quia in eādē imaginem transformat de claritate in
claritatē: tāquā à dñi ſpū. Paruulꝰ ad pugnā: magnꝰ ad ui
ctoriam: matris uiſcera necdum exiens & iam eijciens dæ-
monia: cū incremento uirtutū ac meritorū uictor uiuens
inter peccatores tranſlatus eſt. O uirum præcipuæ ſancti
tatis: qui ante ſanctus quàm natus: ante opere quàm noīe
uictor. Adhuc utero clauſus iam de hoſte triūphauit. O
uenerandā etiam ipſis angelis ſanctitatem quam pari ſtu-
dio & ſi diſpari uoluntate: & mali fugitant & frequentāt
boni. Nec facile dixerim quid uirū aſtruat ſanctiorē horū
fauor, aut pauor illorū. Corpore deniq; terras: mentè cæ-
los inhabitās: aliquādo familiarius aliqd nūciātes: aliquā
do ineffabili cātus ſuauitate plauſibiles ſupernorū uoces
ſpirituum audiebat. Verè anima tua uictor, una ex gem-
mis: quæ tibi in cruce apparuerūt. Verè infixa cruci: cum
diuinæ incerta gloriæ: eandem ſibi claritatis imaginē in-
duit quam inuenit. Vincēti expandit gremiū ſuū: qui pu
gnāti dederat ſpiritū ſuū. O uictrix aīa q̄ ſicut paſſer trāſ
uolans, mundi laqueos euaſiſti: reſpice ad incautas aīas
intricatas illis: periclitātes in illis: ut tuo patrocinio erua
mur. O miles emerite qui chriſtianæ militiæ duris labori
bus euangelicæ fœlicitatis requiē cōmutaſti: reſpice ad im
belles & imbecilles commilitones tuos, qui inter hoſtiles
gladios & ſpiritales nequitias tuis laudibus occupamur.
O uictor inclyte, qui & de terra & de cælo glorioſiſſime
triumphaſti: illius gloriam nobiliter ſuperbus reſpiciēs:
& huius regna pie uiolentus diripiēs: reſpice de cælo ad
uictos terræ: ut hæc ſit tuorum conſummatio triumpho-
rum ſi & nobis demum uiciſſe te ſentiamus. Nam ſi ex re
nomen tibi perfecta ueritas nominis ex noſtra liberatio-
ne cenſebitur & certè deeſt interprætatiōi quādiu nos q̄
tui ſumus minime liberamur. Quàm pium quàm dulce
quàm ſuaue ô uictor in hoc loco afflictionis & in hoc cor
pore mortis te canere, te collere, te precari. Nomen tuum
& memoriale tuum fauus diſtillās in labijs captiuorum:
mel & lac ſub lingua eorum, qui tui memoria delectātur.
Eya ergo fortis athleta, dulcis patrone, aduocate fidelis:
exurge in adiutorium nobis: ut & nos de noſtra ereptio-
ne gaudeamus: & tu de plena uictoria glorieris. O omni-
potens pater, peccauimus tibi facti filij alieni: ſed appro-
priauimus in uictore: qui dum uicit cupiditatem ſuam:
uincat & iram tuam: nos quoq; in gratiam potenter reſti
tuat. O uictor Ieſu te in noſtro uictore laudamus: quia te
in illo uiciſſe cognoſcimus. Da ei pijſſime Ieſu ſic de ſua
in te uictoria gloriari: ut non ſubeat obliuio noſtri. Fili
dei immitte ei noſtri ſemper in conſpectu tuo memorem
eſſe: noſtram in tuo tremendo iudicio ſuſcipere & agere
cauſam: qui cum patre & ſpirituſancto uiuis & regnas de
us per omnia ſecula ſeculorum. Amen.

In aſſumptione beatæ Mariæ. Sermo. I.

VIrgo hodie glorioſa cælos aſcendens: ſuperno
rū gaudia ciuium: copioſis ſine dubio cumula
uit augmentis. Hæc enī eſt cuius ſalutationis
uox & ipſos exultare facit in gaudio: quos ma
terna adhuc uiſcera claudūt. A Q. ſi paruuli necdum
nati anima liquefacta eſt ut maria loquuta eſt: qđ putamꝰ
quænā illa fuerit cæleſtiū exultatio: cū & uocē audire, &
uidere faciē: & beata eiꝰ frui præſentia meruerūt? Nobis
uerò chariſſimi: quæ in eius aſſumptiōe ſolennitatis occa
ſio: q̄ cauſa lætitiæ: quæ materia gaudiorū? Mariæ p̄ſen-
tia totus illuſtrat orbis, adeo ut & ipſa iā cæleſtis patria
clariꝰ rutilet uirgineæ lāpadis irradiata fulgore. Merito
ꝓinde reſonat in excelſis gratiarū actio & uox laudis: ſed
plāgendū nobis quàm plaudendū eſſe uidet. Quantū enī
de eius p̄ſentia cælū exultat: numqd nō conſequens eſt ut
tātū lugeat hic noſter inferior mūdus eius abſentiā. Ceſ-
ſet tñ querela noſtra: qa nec nobis hic eſt manens ciuitas:
ſed eā inquirimus ad quā hodie maria bñdicta peruenit:
in quam ſi conſcripti ciues ſumꝰ: dignū ꝓfecto eſt etiā in
exilio: etiā ſup flumina Babylōis eius nos recordari: eius
cōmunicare gaudijs: eiꝰ participare lætitiā: maximeq; eā
q̄ tā copioſo impetu lætificat hodie ciuitatē dei: ut ſentia
mus & ipſi ſtillicidia ſtillātia ſuper terrā. Præceſſit nos re
gina noſtra, præceſſit, & tam glorioſe ſuſcepta eſt: ut fidu
cialiter ſequātur dñam ſeruuli clamantes: trahe nos poſt
te in odore unguentorū tuorū curremus. Aduocatā præ-
miſit peregrinatio nr̄a q̄ tāquàm iudicis mater: & mater
miæ ſuppliciter & efficaciter ſalutis noſtre negocia per-
tractabit. Præcioſum hodie munꝰ terra noſtra direxit in
cælum: ut dādo & accipiēdo fœlici amicitiarū fœdere co-
pulent humana diuinis, terrena cæleſtibus, ima ſummis.
Illò enim aſcendit fructus terræ ſublimis: unde data opti
ma & dona perfecta deſcendunt. Aſcendens ergo in altū
uirgo beata dabit ipſa quoq; dona hominibus. Quid ni
daret? Siquidem nec facultas ei deeſſe poterit nec uolun
tas. Regina cælorū eſt: miſericors eſt: deniq; mater eſt uni
geniti filij dei. Nihil enī ſic poteſt poteſtatis eius ſeu pie-
tatis magnitudinē cōmēdare: niſi forte aut nō credit dei
filiꝰ honorare matrem: aut dubitare quis poteſt omnino
in affectū charitatis trāſiſſe mariæ uiſcera: in quibus ipſa
quæ ex deo eſt charitas nouē mēſibus corporaliter requie-
uit. Et hæc quidem propter nos dixerim fratres: ſciēs diſ-
ficile eſſe ut in tāta inopia charitas illa perfecta, non quæ-
rens quæ ſua ſunt, ualeat inueniri. Vt tamen interim ſileā
beneficia quæ pro illius glorificatione cōſequimur: ſi eā
diligimus: gaudebimus utiq;: quia uadit ad filium: planè
inquam cōgratulabimur ei: niſi forte (qđ abſit) inuētri-
ci gratiæ omnimodis inueniamur ingrati. Quem enim in
caſtellum mundi huius intrantē prius ipſa ſuſceperat: ab
eo ſuſcipitur hodie ſanctam ingrediēs ciuitatem. Sed cū
quanto putas honore: cum quanta putas exultatione: cū
quāta gloria? Nec in terris locꝰ dignior uteri uirginalis
templo in quo filiū dei maria ſuſcepit: nec in cælis regali
ſolio: in quo mariā hodie mariæ filius ſublimauit. Fœlix
nimium utraq; ſuſceptio: ineffabilis utraq;: quia utraq;
inexcogitabilis eſt. Vt quid enim ea hodie in eccl'ijs Chri
ſti euangelica lectio recitatur: in qua mulier benedicta in
mulieribꝰ excepiſſe intelligitur ſaluatorē? Credo ut hæc,
quam celebramus, ex illa ſuſceptione aliquatenus æſtime
tur: imo ut iuxta illius inæſtimabilem gloriam inæſtima-
bilis cognoſcatur & iſta. Quis enim ſi etiam linguis ho-
minū angelorumq; loquatur explicare queat quēadmo-
dum ſuperueniente ſpū: obumbrante uirtute altiſſimi ca
ro factū ſit uerbum dei per quod facta ſunt omnia, & dñs
maieſtatis quem non capit uniuerſitas creaturæ: intra uir
ginea ſeſe clauſerit uiſcera factꝰ homo? Sed & illud qs co
gitare ſufficiat quàm glorioſa hodie mundi regina ꝓceſſe
rit: & quāto deuotionis affectu tota in eius occurſum cæ-
leſtiū legionū prodierit multitudo: quibus ad thronum
gloriæ canticis ſic deducta: quàm placido uultu: quàm ſe
rena facie: quàm diuinis amplexibus ſuſcepta à filio: & ſu
per oēm exaltata creaturā: cū eo honore, quo tanta mater
digna fuit: cū ea gloria quæ tātum decuit filium? Fœlicia
prorſus oſcula labijs impreſſa lactantis: cui uirgineo ma-
ter applaudebat in gremio. Verum nunquid nō fœlicio-
ra cenſebimus, quæ ab ore ſedentis in dextera patris ho-
die in

die in beata ſalutatione ſuſcepit cū aſcenderet ad thronū
gloriæ epithalamiū canens & dicens. Oſculetur me oſcu-
lo oris ſui? Chriſti generationē & Mariæ aſſumptionē qs
enarrabit. Quātū enī grāæ in terris adepta eſt p̄ cæteris:
tātū & ī cælis obtinet gloriæ ſingl'aris. Q. ſi oculꝰ nō ui-
dit, nec auris audiuit nec in cor hois aſcendit q̄ p̄parauit
deꝰ diligētioꝰ ſe: qđ p̄parauit gignēti ſe: & qđ oībus eſt
certū diligenti præ oibus: quis loquat? Fœlix planè Ma-
ria & multipliciter fœlix: ſiue cū excipit ſaluatorē: ſiue cū à
ſaluatore ſuſcipit. utroq; mira dignitas uirginitas matris
utrobiq; amplectenda dignatio maieſtatis. Intrauit, inqt
Ieſus in quoddā caſtellū, & mulier quædā excepit illū in
Lucæ.10 domū ſuā. Sed laudibus magis uacādū eſt: quod feſtiuis
p̄conijs hæc dies debeat. Quia uerò copioſam nobis ma-
teriam lectiōis huiꝰ uerba miniſtrāt: cras quoq; cōuenie-
tibus nobis in unū: cōmunicandum erit ſine inuidia: qđ
fuerit deſuper datū, ut in memoria tantæ uirginis nō mo
do affectus deuotionis excitet: ſed & mores ædificent ad
prouectū cōuerſationis: in laudē & gloriam filij eius dñi
noſtri, qui eſt ſuper omnia deus benedictus in ſecula.

Item in eadem ſolennitate De euāgelica le-
ctione. Sermo ſecundus. B

INtrauit Ieſus in quoddā caſtellū. Op-
portune ſatis hoc mihi in loco ꝓphetica
Lucæ.10 exclamatio aſſumēda uidet. O Iſrael quā
magna eſt domus domini & ingēs locus
poſſeſſionis eius. An nō ingens cuius cō
paratione caſtellum dicitur: terræ huius
ſpacioſiſſima ſatitudo? An non ingens patria & regio
ineſtimabilis quando ab ea ſaluator adueniens cum in-
grederet orbem terræ introiret caſtellū? Niſi forte caſtel
lum quis aliud intelligendum putet: quàm atrium fortis
armati principis mūdi huius: cuius uaſa diripere fortior
ſuperuenit. Feſtinemus in illam ingredi beatitudinis am
plitudinem fratres: ubi nemo alium coanguſtat: ubi poſſi
mus cum omnibus comprehendere ſanctis: quæ nam ſit
longitudo & latitudo: ſublimitas & profundum. Neq; id
deſperemus: qñquidē ipſe cæleſtis habitator patriæ etiā
& creator: noſtri huius caſtelluli anguſtias non refugit.
Sed quid introiſſe eum dicemus in caſtellū? Etiam in an-
guſtiſſimum uirginalis uteri diuerſoriū ītroiuit. Deniq;
& mulier quædam excepit illum in domum ſuam. Fœlix
mulier quæ iam nō exploratores Hiericho: ſed potiꝰ for
tiſſimum illum exploratorem ſtulti illius qui uerè ut lu-
na mutatur: non legatos Ieſu filij Naue: ſed ipſum magis
ſuſcipere meruit uerum Ieſum filium dei. Fœlix inquàm
mulier: cuius domus ſaluatore ſuſcepto inuenta eſt mun-
da quidem: ſed plane non uacua. Quis enim uacuam di-
xerit: quam ſalutat angelus gratia plenā? Neq; hoc ſolū:
ſed adhuc quoq; in eam ſuperuenturū aſſerit ſpm̄ ſanctū.
Ad quid putas: niſi ut etiam ſupimpleat eam? Ad quid, ni
ſi ut adueniente iam ſpiritu plena ſit eodem ſuperuenien-
te, nobis quoq; ſuperplena & ſupereffluens fiat? Vtinam
fluant in nos aromata illa, chariſmata ſcilicet gratiarū: ut
de plenitudine tanta omnes accipiamus. Ipſa nempe me-
diatrix noſtra, ipſa eſt per quā ſuſcepimus miſericordiam
tuam deus: ipſa eſt per quam & nos dñm Ieſum in domos
noſtras excipimꝰ. Et nobis enī ſingulis caſtra ſūt ſingula
& ſingulæ domus: & ſapientia pulſat ad oſtia ſingulorū.
Si qs ei aperuerit: introibit cœnabitq; cū eo. Et uulgare
prouerbium: quod multorum in ore: magis aūt in corde
uerſatur. Bonum, inquiunt, ſeruat caſtellum qui cuſtodie
rit corpus ſuum. Sapiens tñ non ſic ſed magis, inquit, oī
cuſtodia ſerua cor tuum: qa ex ipſo uita procedit. Eſto tñ
cedendū ſit multitudini: bonū caſtrū cuſtodiet qui cuſto
dierit corpus ſuum. Illud ſanè quærendū: quænā huic ſit
adhibenda cuſtodia caſtro. Recte ne cuſtodiſſe tibi uidet
aīa illa corporis ſui caſtrū: cuius membra uelut conſura-
tione facta: inimico eius dñium tradidere? Sunt enim qui
cum morte fœdus inierunt: pactum pepigerūt cum infer-
no. Incraſſatus eſt, inquit, dilectus & recalcitrauit: incraſ
ſatus, impinguatus, dilatatꝰ. Hæc planè cuſtodia: q̄ lauda
tur à peccatoribꝰ in deſiderijs carnis ſuæ. Quid nobis ui Deu.32.
detur fratres? Num & in hac parte cedendū eſt multitudi
ni? Abſit. Paulū magis interrogemus: utpote ducem ſtre
nuū militiæ ſpūalis. Dic nobis apoſtole q̄ ſit tui cuſtodia
caſtri? Ego, ait, ſic curro nō quaſi in icertū: ſic pugno nō
quaſi aerē uerberans. Caſtigo corpus meū & in ſeruitutē 1.Cor.9.
redigo: ne forte cū alijs p̄dicauero ipſe reprobus efficiar.
Et alio in loco. Nō regnet, inqt, pctm̄ in uro mortali cor-
pore: ad obediendū cōcupiſcentijs eius. Vtilis ꝓfecto cu- Rom.6.
ſtodia: & fœlix aīa q̄ ſic cuſtodierit corpꝰ ſuū ut nūquā ſi-
bi uendicet illud inimicꝰ. Fuit enī aliqñ cū hoc meum ca-
ſtrū tyrannidi ſuæ impius ille ſubiecerat ſibi poteſtatiue
membris imperās uniuerſis. Quātū eo nocuerit tēpore:
p̄ſens adhuc indicat deſolatio & egeſtas. Heu nec cōtinē
tiæ murum in eo nec patiētiæ antemurale reliquit. Exter-
minauit uineas: meſſuit ſegetes: arbores extirpauit: qppe
etiā oculus iſte meus depredabat animā meā. Deniq; niſi
quia dñs adiuuit me, paulominꝰ habitaſſet in inferno aīa
mea. Dico aūt infernū inferiorē ubi nulla cōfeſſio: unde
nemini dat exire. Cæterū ēt tūc nec carcer illi deerat nec
infernus. Ab ipſo nēpe cōiurationis & perditionis peſſi
mæ dep̄hēſa principio: nō alibi quàm in domo ꝓpria: car-
cerali eſt mancipata cuſtodiæ: nec alijs quàm ſuæ illius fa-
miliæ data tortoribus. Erat enī illi cōſcientia carcer: erāt
tortores ratio & memoria. Atq; hi quidē crudeles, auſte-
ri & immiſericordes: ſed longè minus rugientibus illis p̄
paratis ad eſcam: quibus erat iamiamq; tradēda. Sed bñ-
dictus deus q nō dedit me in captionē dētibꝰ, eorū. Bene
dictus, inquā, dñs qui uiſitauit & fecit redēptionem. Cū
enī inferiori eā carceri tradere malignus & tortoribꝰ ac-
celeraret: ſed & caſtrū ipm̄ ignibꝰ cremare ꝑpetuis: ut di-
gna pluris fieret retributio mēbris: fortior ſupuenit. In-
trauit in caſtellū Ieſus, q forte alligās eius uaſa diripuit:
ut q̄ prius erāt in cōtumeliā: faceret in honorē. Contriuit
portas æreas & cōfregit ferreos uectes: uinctū de domo
carceris & umbra mortis educēs: porrò egreſſus eiꝰ in cō
feſſione. Ipſa eſt enī ſcopa qua mundatus carcer & ornatꝰ
deinceps regulariū inſtitutionum iuncis quibuſdam pul
chre uirētibus de carcere redit in domū. Habet ergo mu
lier iam domū ſuā: habet ubi ſuſcipiat eū: cui ſuper tantis
beneficijs extat obnoxia. Alioquin uæ ei ſi eū recipere re
nuit: ſi nō detinet: ſi nō cogit manere ſecū: qm̄ aduesꝑa
ſcit. Rediēs enī q prius eiectus eſt: mūdatā quidē & orna-
tā domū inuenit ſed uacantem. Relinquit ſiquidē mulie-
ri domus ſua deſerta: quā ſaluatoris hoſpitio dignā exhi-
bere neglexit. Qūo inquis? Poteritne domus mūdata cō
feſſione priorū delictorum & obſeruatione regularium
inſtitutionum ornata, indigna adhuc iudicari habitacu-
lo gratiæ ſaluatoris ingreſſu? Poterit ſine dubio ſi ſuper-
ficie tenus emūdata: & iūcis, ut dictum eſt, ſtrata uirenti-
bus: interius plena ſit luto. Quis enim ſuſcipiendum do-
minum arbitretur in dealbatis mortuorum ſepulchris:
quæ uidentur à foris ſpecioſa: intrinſecus autem ſpurci-
tia & ſanies uniuerſa repleuit? Eſto ſiquidem ut aliquan-
do tanquàm ipſa ſuperficie delectatus incipiat primum
apponere pedem: ei qui huiuſmodi eſt primam aliquam
uiſitationis ſuæ gratiam indulgendo: nunquid non reſi-
liet illico cum indignatione? Nunquid non effugiet cla-
mitans. Infixus ſum in limo profundi: & non eſt ſubſtan-
tia? Virtutis enim ſpecies & non ueritas: quaſi qualitas
eſt non ſubſtantia. Neq; uerò ingreſſum eius exterioris p̄s.68.
poteſt conuerſationis tenuis ſuperficies ſuſtinere: quo-
niam omnia penetrat: & in intimis cordibus habitatio
eius. Q. ſi nequaquam ſpiritus diſciplinæ ſubditum ma-
nifeſte peccatis corpus inhabitat: fictum utiq; non mo-
do declinat ſed effugit atque elonguatur ab eo. An ue-
rò aliud eſt quàm fictio execranda: ſi peccata ſuperficie
tenus radas non intrinſecus eradices? Certus eſto quo-
niam pullulabit uberius: & emundatam ſed uacantem do
mum cum nequioribus ſeptem qui eiectus fuerat hoſti-

Nota. malignus intrabit. Reuerſus em̃ ad uomitũ canis odibi-
lis erit multo plus quàm añ: & fiet filius gehẽnæ multipli
citer: qui poſt indulgẽtiã delictorũ in eaſdẽ denuo ſordes
inciderit: ut ſus lota in uolutabro luti. ¶ Vis uidere mũ
datam, ornatã & uacantẽ domũ? Hominẽ intuere qui cõ
feſſus eſt, & deſeruit manifeſta peccata præcedentia ad iu
dicium: & nunc ſolas mouet manus ad opera mandato-
rũ: corde penitus arido: ductus conſuetudine quadã: pla-
nè quaſi uitula. Effraim docta diligere triturã. Exteriorũ
quæ ad modicũ ualẽt ne unum iota præterit: ſed camelũ
glutit dum culicẽ liquat. In corde em̃ ſeruꝰ eſt propriæ uo
lũtatis: cultor auaritiæ gloriæ cupidus: ambitionis ama-
tor: aut hæc oĩa aut ſingula quæꝗ̃ iniꝰ uitia fouẽs: & mẽ-
titur iniquitas ſibi: ſed deus non irridetur. Videas enim
interdũ ſic palliatũ hoĩem ut ſeducat etiam ſemetip̃m: pe-
nitus non attendẽs uermẽ qui interiora depaſcit. Manet
Obſc. 7. enim ſuperficies: & ſalua ſibi oĩa arbitratur. Comederunt
(ait propheta) alieni robur eius & ignorauit. Dicit quia
diues ſum & nullus egeo: cũ ſit pauper & miſer & miſera-
bilis. Nam & iumẽta occaſione: ebulire ſaniẽ quæ latebat
in ulcere: & exciſam nõ extirpatã arborẽ in ſiluã pullula-
re uideas denſiorẽ. Qđ periculũ ſi uolumꝰ declinare: ſecu
rim ponamus neceſſe eſt ad radices arborũ nõ ad ramos.
Textus. Nõ ſola inueniat in nobis excercitatio corporalis ad mo
dicum ualens: ſed inueniatur utilis ad oĩa pietas & exer-
citiũ ſpirituale. Mulier, inquit, Martha nomĩe excepit il-
lum in domũ ſuã: & huic erat ſoror noĩe. Maria. Sorores
ſunt: & debẽt eſſe conturbernales. Occupat hæc circa fre
quẽs miniſteriũ, illa dñicis eſt intẽta ſermonibꝰ. Ad Mar
tham ſpectat ornatus: ſed impletio ad Mariã. Vacat enim
domino: ut non ſit domus uacans. Sed mũdationem cui
poſſimus attribuere? Erit em̃ ſi & hoc inuenerimꝰ domꝰ
in qua ſaluator ſuſcipitur: & munda & ornata: & non ua-
cans. Demus eam lazaro: ſi & uobis ita uidetur. Et ei ſi
quidem fraternitatis iure cum ſororibus eſt domus iſta
cõmunis. Dico aũt Lazarum quẽ quatriduanũ iamiamꝗ̃
fetentem à mortuis excitat uox uirtutis: ut uideatur ſatis
cõgrue formam gerere pœnitentis. Intret ergo domum
ſaluator & frequenter uiſitet eam: quam pœnitens Laza-
rus mundat: ornat Martha: & Maria replet internæ dedi-
ta contẽplationi. ¶ Sed fortè curioſus quiſꝗ̃ requirat:
cur in præſenti euangelica lectione nulla prorſus Lazari
mentio fiat. Arbitror ſanè ne id quidẽ à ꝓpoſita ſimilitu-
dine diſſidere. Virginalẽ etem̃ domũ intelligi uolẽs ſpũs
ſiluit non incongrue pœnitentiã quæ malũ utiꝗ̃ comita
tur. Abſit em̃ ut ꝓprij quicquam iniquinamẽti domꝰ hæc
aliquando habuiſſe dicat: ut in ea proinde ſcopa Lazari
ꝗreret. Q̃ ſi originalem à parentibus maculam traxit: ſed
minus ab Hieremia ſanctificatam in utero: aut nõ magis à
Ioanne ſpiritu ſancto repletam: credere prohibet pietas
chriſtiana. Hæc em̃ feſtis laudibus naſcens honorat. Po-
ſtremo cũ omnimodo conſtet ab originali contagio ſola
gratia mundatam eſſe Mariam: quippe cũ & nunc in ba-
ptiſmate ſola hanc maculam lauet gratia: & ſola eam raſe-
rit olim petra circũciſionis: ut omnino pium eſt credere:
proprium Maria delictum nõ habuit: nihilominus ab in-
nocentiſſimo corde etiam pœnitentia longè fuit. Sit er-
go Lazarus apud eos quorũ neceſſe eſt ab operibus mor
tuis cõſciẽtia emũdari: ſecedat inter uulneratos dormiẽ
tes in ſepulchris: ut in thalamo uirginali inueniant Mar
tha & Maria tãtum. Ipſa eſt em̃ quæ Elizabeth grauidæ
& grandeuæ quaſi menſibus tribus humili deſeruiuit of
ficio: ipſa uerba omnia quæ de filio dicebant cõſeruabat
conferens in corde ſuo. Neminẽ ergo moueat ꝙ ſuſcipiẽs
mulier dñm nõ Maria ſed Martha uocat: quando in hac
una & ſumma Maria: & Marthæ negociũ & Mariæ non
ocioſum ocium inuenitur. Omnis quidem gloria filiæ re-
gis ab intus: nihilominus tamen in fimbrijs aureis circũ
amicta eſt uarietate. Non eſt de numero fatuarũ uirginũ
prudens eſt uirgo, lampadem habet, ſed in uaſe oleũ por-
tat. An forte excidit uobis euangelica illa parobola: quæ

fatuas uirgines prohibitas narrat ab introitu nuptiarũ?
Erat quidem domus earum mũda (uirgines enim erant)
erat ornata: quia ſimul oẽs: id eſt fatuæ cum prudentibus
lampades ornauerunt: ſed erat uacans: quia in uaſis ſuis
oleum nõ acceperunt. Hinc eſt quod nec ab eis ſuſcipi in
domos ſuas, nec admittere eas dignatur ſponſus cæleſtis
ad nuptias. Nõ ſic mulier illa fortis: q̃ ſerpentis caput cõ-
triuit. Habes enim poſt multa in laudibus eius: quia non
extinguetur ĩ nocte lucerna ipſius. In ſuggillationẽ hoc
dicitur fatuarum quæ ueniente media nocte ſponſo: con
querũtur ſero & dicũt. Quia lãpades noſtræ extinguunt. Nat. 25.
Proceſſit igitur glorioſa uirgo: cuius lampas ardẽtiſſima
ipſis quoꝗ̃ angelis lucis miraculo fuit, ut dicerent. Quæ
eſt iſta quæ progreditur ſicut aurora conſurgens: pulchra
ut luna: electa ut ſol? Clarius enim cæteris rutilabat: quã Cant. 6.
repleuit oleo gratiæ præ participibus ſuis: Chriſtus ieſus
filius eius dominus noſter.

Item unde ſupra Sermo. III.

Ntrauit Ieſus quoddam caſtellum: & mulier
quædã Martha noĩe excepit illũ in domũ ſuã. Luc. 10.
Quid eſt frẽs quòd è duabus ſororibus altera
tm̃ dñm legitur excepiſſe: & eaipſa quæ uidet
inferior? Optimã em̃ partẽ elegit Maria teſte ipſo quem
Martha ſuſcepit, ſed prior natu Martha uidet: & ſalutis
initiũ ſibi magis actio quàm contemplatio noſcit uendi-
care. Laudat xp̃s Mariã: ſed à Martha ſuſcipit: amat Ra-
chelẽ Iacob: ſed Lya ſupponit ignorãti. Si de fraude q̃rit
audiat nõ eſſe cõſuetudinis: ut iuniores prius tradant ad
nuptias. Q̃ ſi luteã hanc cogites domum: facile erit noſſe
quẽadmodũ ĩ ea dñm Martha magis excipiat quàm Ma-
ria. Qđ em̃ ait apl's. Glorificate & portate deũ in corpore
ur̃o: Marthæ dicit nõ Mariæ. Hæc nimirũ corporis utit 1. Cor. 6.
inſtrumẽto: cũ illi potius ſit impedimẽto. Deniꝗ̃ corpꝰ,
inquit, qđ corrũpit aggrauat animã, & deprimit terrena Sapi. 9.
inhabitatio ſenſum multa cogitantem. Nunquid & ope-
rãtẽ? Martha igit in domũ ſuã excepit ſaluatorẽ ĩ terris:
Maria potius cogitat quẽadmodũ ſuſcipiat ab eo in do-
mo nõ manufacta æterna in cælis. Fortè tm̃ & ipſa dñm ſu
ſcepiſſe uidet ſed ĩ ſpũ. Dñs em̃ ſpũs eſt. Huic, inqt (haud
dubiũ qn Marthæ) ſoror erat noĩe Maria. Quæ ẽt ſedẽs Textus.
ſecus pedes Ieſu: audiebat uerbũ illius. Vides ꝙ utraꝗ̃ ſu
ſcepit uerbũ: hæc in carne: illa in uoce. Martha aũt ſata- Textus.
gebat circa frequẽs miniſteriũ. Quæ ſtetit & ait. Dñe nõ
eſt tibi curæ ꝙ ſoror mea relinqt me ſolã miniſtrare? Pu-
tas in domo, in qua Xp̃s ſuſcipit uox murmuratiõis au-
dietur? Fœlix domꝰ & beata ſemper cõgregatio eſt: ubi
de Maria Martha conquerit. Nã Mariæ Marthã æmula
ri prorſus indignũ prorſus illicitũ eſt. Alioquin ubi legit
Mariã cauſantẽ qa ſoror mea reliqt me ſolã uacare? Ab-
ſit abſit: ut qui deo uacat: ad tumultuoſam aſpiret fratrũ
officialiũ uitã. Martha ſemp inſufficiẽs ſibi & minus ido-
nea uideat: alijſꝗ̃ magis id operis qđ adminiſtrat optet
imponi. Reſpondit aũt ei Ieſus. Martha Martha ſolicita
es & turbaris erga plurima. Vide p̃rogatiuã Mariæ quẽ Textus.
in omni cauſa habeat aduocatũ. Indignat ſiqdẽ phariſæꝰ
conqueritur ſoror: etiam diſcipuli murmurãt: ubiꝗ̃ Ma-
ria tacet: & pro ea loquitur Chriſtꝰ. ¶ Optimã, inquit
partẽ elegit ſibi Maria, quæ non auferetur ab ea in æter- Textus.
nũ. Hoc unum illud neceſſarium eſt: hæc una quã prophe
ta tã ſedule requirebat. Vnam, inquit, petij a domino hãc
requiram. Quid tamen ſibi uult fratres ꝙ optimam partẽ Pſal. 16.
Maria dicitur elegiſſe? Vbi iam erit quod aduerſus eam
proferre ſolemus: ſiquando fortè adminiſtrãtis Marthæ
turbationum inæqualitatem dijudicare uoluerit? Melior
eſt iniquitas uiri: quàm benefaciens mulier. Vbi erit & il Eccl. 42
lud. Si quis mihi miniſtrauerit, honorificabit eum pater
meus. & illud. Qui maior eſt ueſtrum, erit miniſter ueſter. Ioan. 12.
Poſtremo quæ conſolatio eſt laboranti, quaſi in eius ſug Mat. 20
gillationem partem ſororis attollere? Vnum ergo ar-
bitror è duobus: ut aut de electione Maria laudetur ꝙ
pars ipſa quantum in nobis eſt ſit omnibus eligenda: aut
certè ut

certè ut neutrũ dicat defuiſſe: nec ĩ partẽ quãlibet p̃cipi-
taſſe ſententiã: ſed ad obedientiã p̃ceptoris ĩ utrũlibet ſit
Pſal. 56. parata. Quis em̃ ſicut Dauid fidelis ingrediẽs egrediẽs &
pergens ad imperium regis? Deniꝗ̃ paratum, inquit, cor
meum: paratum cor meum non ſemel tantum ſed & ſcđo
& uacare tibi & ꝓximis miniſtrare. Hæc planè pars opti
ma q̃ nõ auferet: hæc mẽs optima q̃ nõ mutabit: quocũꝗ̃
1. Thim. 3. uocaueris eã. Bonũ, ĩquit, acquirit gradũ q̃ bñe miniſtra
uerit: fortè meliorẽ q bene uacauerit deo: optimũ aũt qui
perfectꝰ eſt ĩ utroꝗ̃. Vnum adhuc dico ſi tñ id de martha
licet ſuſpicari. Nónne em̃ quaſi ocioſam reputaſſe uidet,
quã ſibi dari petijt adiutricẽ? Sed carnalis eſt & oĩno nõ
percipit q̃ ſunt ſpũs dei: ſi qs forte uacãtẽ aĩam: ſua de ua-
catione redarguit. Audiat igitur optimam eſſe hanc par-
tem q̃ maneat in æternum. Nũquid nõ rudis quodammõ
uidet anima quæ diuinæ cõtemplationis penitus expers
illam intrauit regionem: ubi hoc unũ oĩm opus: unũ ſtu-
dium, eadem uita? ¶ Sed cõſideremus fratres quemad
modum in hac domo noſtra tria hæc diſtribuerit ordina-
tio charitatis: Marthæ amminiſtrationem: Mariæ cõtem
plationem: Lazari pœnitẽtiã. Habet hæc ſimul quæcũꝗ̃
perfecta eſt anima: magis tamẽ uidentur ad ſingulos ſin-
gula pertinere: ut alij uacent ſanctæ cõtemplationi: alij de
diti fraternæ adminiſtrationi: alij in amaritudine animæ
ſuæ recogitent annos ſuos tanquàm uulnerati dormien-
tes in ſepulchris: Sic planè ſic opꝰ eſt: ut Maria pie & ſu-
blimiter ſẽtiat de deo ſuo: Martha benigne & miſericordi
Eze. 14. ter de proximo: lazarus miſere & humiliter de ipſo. Gra-
dum ſuum quiſꝗ̃ conſideret. Si inuẽti fuerint in ciuitate
hac Noe, Daniel, Iob, ipſi iuſtitia ſua liberabũtur, ait do-
minus: ſed filium aut filiã nõ liberabunt. Nemini nos blã
dimur: utinã nec ueſtrũ quiſpiam ſe ſeducat. Quibus em̃
nulla credita eſt diſpenſatio: adminiſtratio nulla commiſ
ſa, his oĩno ſedendum erit aut ſecus pedes Ieſu cum Ma-
ria: aut certè cum lazaro intra ſepta ſepulchri. Quidni er
ga multa turbet Martha quæ ſolicita eſt ꝓ multis? Tibi
ergo cui neceſſitas hæc nõ incumbit: è duobus unum eſt
neceſſarium: aut non turbari penitus: ſed delectari magis
in domino: aut ſi id necdum potes: turbari nõ erga pluri-
ma: ſed ut de ſe ꝓpheta loqtur ad teip̃m. Iterũ dico ne qs
de ignorantia habeat excuſationem. Oportet te frater ad
quẽ de fabricanda ſeu regenda inter undas diluuij archa
nihil ſpectat aut uirum eſſe deſideriorum ut Daniel erat:
aut cũ beato Iob uirũ dolorũ & ſciẽtẽ infirmitatem. Alio
quin uereor ne tepidũ & nauſeã prouocãtem euomat ex
ore ſuo q te inuenire cupit: aut ſui cõſideratione calidum
charitatis igne flagrantẽ: aut tua ipſiꝰ cognitiõe frigidũ
& aqua cõpũctiõis ignita diaboli iacula reſtringẽtẽ. Sed
& ipam quoꝗ̃ Marthã ammonitã eſſe neceſſe eſt: id maxi
me qri inter diſpẽſatores ut fidelis qs inueniat. Erit autẽ
fidelis ſi neꝗ̃ quæ ſua ſunt quærat: ſed q̃ Ieſu chriſti ut ſit
intentio pura: nec ſuam faciat, ſed dñi uolũtatẽ: ut ſit actio
ordinata. Sunt em̃ quorum nõ ſimplex eſt oculus & reci-
piunt mercedem ſuã: ſunt qui feruntur ꝓprijs motibꝰ ani
morum: & cõtaminata ſunt uniuerſa q̃ offerunt: q̃ppe cũ
uoluntates eorũ inueniantur in eis. Veni nunc mecũ ad
nuptiale carmen & conſideremus quẽadmodum ſponſus
ſibi ſpõſam uocat nec ullũ omiſerit ex his tribꝰ: nec addi
Cañ. 2. derit ultra. Surge, ĩquit, propera amica mea formoſa mea
columba mea, & ueni. An non amici eſt: que dominicis lu
cris intẽta fideliter ipſam quoꝗ̃ pro eo ponit aĩam ſuam?
Quoties em̃ pro uno ex minimis eius ſpũale ſtudium in-
terponit: toties pro eo ſpũaliter ponit animam ſuam. An
non formoſa quæ reuelata facie gloriã dñi ſpeculando in
eandẽ imaginem tranſformatur de claritate in claritatem
tanquã à dñi ſpũ? An non columba, quæ plangit & gemit
in foraminibꝰ petræ, in cauernis maceriæ, tanquã ſepulta
ſub lapide. Mulier, ait, Martha nomine excepit eũ in do-
mũ ſuam. Certum eſt huius tenere locũ fratres officiales:
quos fraternæ charitatis intuitus uarijs adminiſtrationi-
bus deputauit. Vtinam autem & ego ipſe inter diſpenſa-

tores fidelis merear inueniri. Quibus enim cõuenĩẽtius
uidetur aptandum quod dñs ait: Martha Martha ſolici-
ta es: quàm prælatis: ſi tñ dignè in ſolicitudine præſu-
mũt? Aut quis turbat erga plurima: niſi cui & Mariæ uo
cãtis, & lazari pœnitẽtis: ſed & ipſorũ quibus onera ſua
partit uniuerſa incũbit ſolicitudo? Vide Martham ſoli-
citã: uide Martham erga plurima turbatã (apoſtolum lo-
quor) qui p̃latos ſolicitudinis ammonens gerit ipſe ſo- 2. Co. 11.
licitudinem omniũ eccleſiarum. Quis infirmatur, inquit,
& ego nõ infirmor? Quis ſcandalizatur & ego nõ uror?
Suſcipiat igitur Martha dñm in domũ ſuam: cui nimirũ
credita eſt diſpenſatio domus. Mediatrix eſt ut ſibi pari-
ter & ſubiectis ſalutem obtineat: ſuſcipiat gratiam ſicut Pſal. 71.
ſcriptum eſt. Suſcipiẽt mõtes pacẽ populo: & colles iuſti-
tiã. Suſcipiãt & cæteri coadiutores eius ſingli pro qua-
litate miniſterij ſui: excipiãt chriſtũ ſeruiant chriſto mini
ſtrẽt ei in mẽbris ſuis: ille in infirmis fratribus, ille in pau
peribus, ille hoſpitibꝰ & peregrinis. Quibus ita ſolicitis
circa frequẽs miniſteriũ uideat Maria quemadmodũ ua-
cet & uideat qm̃ ſuauis eſt dñs. Videat inquã quàm de-
uota mẽte, quàm trãquillo ſedeat aĩo ſecus pedes Ieſu: ꝓ-
uidens eum ſemp in cõſpectu ſuo, & uerba ex ore eius ex
cipiẽs: cuiꝰ & aſpectus delectabilis & eloquiũ dulce. Dif-
fuſa eſt em̃ gratia in labijs ſuis: & eſt ſpecioſus forma præ
filijs hominum imo etiam ſuper omnem gloriam angelo
rum. Gaude & gratias age Maria quæ partẽ optimã ele-
giſti. Beati em̃ oculi qui uidẽt quæ tu uides & aures quæ
merentur audire quod audis. Beata planè quæ uenas ſu-
ſurri diuini percipis in ſilẽtio: in quo utiꝗ̃ bonũ eſt ho-
mini dñm expectare. Simplex eſto nõ tãtum ſine dolo &
ſimulatione: ſed & abſꝗ̃ multiplicitate occupationũ ut
tecum ſit ſermocinatio eius cuius & uox dulcis, & facies
decora. Vnum caue ne abundare incipias in ſenſu tuo &
uelis plus ſapere quàm oportet ſapere ne forté dũ lucem
ſectaris impingas in tenebras: illudẽte tibi dæmõio meri-
diano: de quo non eſt huius temporis diſputare. Nam la-
zarus quo deuenit? Vbi poſuiſtis eũ? Sorores alloquor,
quæ ſepelierunt fratrem, prædicatiõe & miniſterio exem
plo & orõne? Vbi ergo poſuiſtis eũ? Abſcõditus eſt foſſa
humo: ſub lapide iacet: nõ facile inuenitur. Propterea nõ
erit incongruum quatriduano quartum reſeruare ſermo
nem: ut iuxta ſaluatoris exẽplum. Audientes. Ecce quem Ioan. 11.
amas infirmatur, & nos maneamus hic die iſto.

Item in eadem ſolennitate. Sermo. IIII.

Empus loquẽdi eſt omni carni cũ aſſumitur in
carnati uerbi mater in cælũ: nec ceſſare debet à
laudibus humana mortalitas cum hoĩs ſola na-
tura ſupra immortales ſpũs axaltat in uirgine.
Sed de eius gloria nec ſilere deuotio patit: nec dignũ ali-
quid ſterilis concipere cogitatio: aut inerudita poteſt lo-
cutio parturire. Hinc eſt ꝙ & ipſi cæleſtis curiæ prĩcipes
in conſideratione tantæ nouitatis clamant non ſine am-
miratione. Que eſt iſta quæ aſcẽdit de deſerto delitijs af- Cant. 8.
fluens? Ac ſi manifeſtius dicant: Quanta eſt hæc & unde
ei aſcendenti utiꝗ̃ de deſerto afflũẽtia tanta deliciarum?
Nec enim pares inueniũtur delitiæ uel in nobis quos in
ciuitate domini lætificat fluminis impetus: q à uultu glo
riæ, uoluptatis gloria potamur. Quæ eſt iſta quæ de ſub
ſole (ubi nihil eſt niſi labor & dolor & afflictio ſpiritus)
aſcẽdit delitijs ſpiritualibus afflũẽs? Quidni delitias di-
xerim uirginitatis decus cũ munere fœcũditatis: humili-
tatis inſigne diſtillantẽ charitatis fauũ miſericordiæ ui-
ſcera plenitudinẽ gratiæ: prærogatiuã gloriæ ſinglaris?
Aſcẽdens igitur de deſerto regina mundi: etiam angelis
ſc̃tis (ut canit eccleſia) ſpecioſa facta eſt & ſuauis in deli-
cijs ſuis. Deſinant tamen deſerti huius mirari delitias. Pſal. 84
Quia dominus dedit benignitatem: & terra noſtra dedit
fructum ſuum. Quid mirãtur de terra deſerta Mariã aſcẽ-
dere delicijs affluentem? Mirentur potius pauperẽ chri-
ſtum de cæleſtis regni plenitudine deſcendentem longè
enim ampliori miraculo dignum uidetur dei filium pau-

lominus ab angelis minorari:quàm dei matrē ſup ange-
los exaltari..Illius ſiqdē exinanitio,facta eſt repletio nr̃a:
illi⁹ miſeriæ,mundi delitiæ ſunt. Deniq; cū diues eēt pp
nos paup factus eſt:ut nos eius inopia ditaremur. Sed &
crucis ignominia credentiū facta eſt glĩa. Adhuc autē &
ad monumētū pperat uita nr̃a:ut quatriduanū reducat
à monumēto,& eū de quo uobis hodie,ſi meminit chari-
tas ur̃a,ſermo debeť lazarū q̄rit:ut quæratur,& inueniatur
à lazaro.In hoc enim charitas:nō quaſi nos dilexerimus
deū:ſed qa ipſe prior dilexit nos.Age igiť dñe q̄re quem
amas,ut & amātē facias & quærētē.Quære ubi poſuerūt
eū:iacet em̃ clauſus,ligatus,oneratus.Iacet in ergaſtulo
cōſciētiæ:teneť uiclis diſciplinæ: & tāquā lapide ſuppo-
ſito p̄miť & opprimiť onere pœnitētiæ: maxime qđ de-
ſit interim fortis ut mors dilectio& charitas oīa ſuſtinēs.
Et in his oībus iam fœtet dñe,quatriduanus eſt em̃.Cre-
do iā multorū ingenia præuolāt,ut intelligāt quē uelim
dicere lazarū.Eū ſine dubio q nuper pctō mortuus fodit
ſibi parietē,ut uideat abominatiōes multas,& malas pra
Pſal.2. ui,& iſcrutabilis cordis ſui:& iuxta pphetā aliū.Ingreſ-
ſus eſt in petram abſconditus foſſa humo à facie furoris
domini. A Sed quid eſt:dñe iam fœtet quatriduan⁹ eſt
enim.Fortè enim fetorem iſtum & quatuor dies iſtos nō
continuò quiuis intelligat.Ego primā arbitror timoris
diem qua nimirū irradiāte cordibus noſtris peccato mo-
rimur & quodammodo ſepelimur in conſcientĳs noſtris.
Secunda,ni fallor,agitur in labore certaminis,ſolet nem
pe inter primordia cōuerſionis acrius ,inſurgere tētatio
prauæ cōſuetudinis:& uix extingui poſſunt iacula igni-
ta diaboli.Tertia nihilominus doloris etiā uidetur dum
recogitat qs annos ſuos in amaritudine animæ ſuæ:nec
tam laborat declinando futura quàm præterita,plangen-
do deplorat.Miraris ꝙ hos dixerim dies.Sed ſepulturæ
debenť dies nebulæ& caliginis:dies luctus & amaritudi
nis.Sequitur dies pudoris nō diſſimilis tribus: quando
iam horribili confuſione operitur anima miſeranda: dū
nimis conſiderat quæ & quanta deliquerit: & in oculis
cordis tetras uerſat imagines peccatorum. Animus hu-
iuſmodi nihil diſſimulat:ſed dĳudicat: ſed aggrauat: ſed
exaggerat uniuerſa:nō ſibi parcit durus iudex in ſemet-
ipſum.Vtilis qdē exageratio:& digna miſeratione cru-
delitas:facile ſibi diuinā conciliās gratiā dū pro eo mens
æmulať etiā cōtra ſeipſam.Verūtamen lazare ueni foras
ne in tāto fetore diutius immoreris.Caro putrida putre-
dini pxima eſt,& qui cōfundiť uehementius & tabeſcit:
prope eſt ut deſperet.Propterea lazare ueni foras.Abyſ-
ſus abyſſum inuocat: abyſſus luminis & miſericordiæ:
abyſſum miſeriæ & tenebrarū.Maior illius bonitas quā
iniquitas tua: & ubi peccatum abundat ſuperabundare
gratiā facit.lazare,inquit, ueni foras. Ac ſi manifeſtius
dicat:quouſq; cōſcientiæ tuæ caligo te detinet:quandiu
in cubiculo tuo graui corde cōpungeris. Veni foras:p-
cede:reſpira in lucem miſerationum mearū.Hoc enim eſt
Eſa.48. quod in propheta legiſti.Infrænabo os tuum laude mea
ne pereas.Euidētius quoq; propheta alius de ſeipō. Ad
meipſum,inquit,anima mea turbata eſt: ppterea ero me-
Pſal.41. mor tui.Iam uerò quid ſibi uult quod ait: tollite lapidē:
& poſt pauca ſoluite eum:Nūquid poſt uiſitationē gra-
tiæ conſolantis:ceſſabit agere pœnitētiam quoniam ap-
propinquauit regnum cælorum: aut abĳciet diſciplinā:
ne fortè iraſcatur dominus & pereat de uia iuſta. Abſit
hoc.Tollatur lapis ſed pœnitentia maneat: non iam pre-
mens & onerans, ſed uiuidam & robuſtam mentem ro-
borās atq; confirmans:nimirum cuius cibus quem antea
neſciebat domini facere uoluntatem.Sic & diſciplina nō
iam conſtringit liberum:ſm illud.Iuſtis non eſt lex poſi-
ta:ſed uoluntarium regit & dirigit in uiam pacis. Super
1.Thi.1. hac lazari ſuſcitatione manifeſtius pſallit propheta. Nō
derelinquas animam meam in inferno quia ut dixiſſe me-
mini:ſecundo huius feſtiuitatis die infernus quidē & car
cer animæ,rea conſcientia eſt. Nec dabis ſanctum tuum:
non ſuum ipſius:ſed tuum utiq; quem ipſe ſanctificas: ui
dere corruptionem.Corruptioni ſiquidem proxim⁹ erat
quatriduanus qui cœperat iam fetere.Prope erat ut peni
tus diſſolueretur & ueniens in profundum malorum con
temneret impius:ſed preuentus uoce uirtutis:& ab ea ui-
uificatus gratias agit dicēs. Notas mihi feciſti uias uitæ: Vbi ſupra.
adimplebis me lætitia cum uultu tuo. Ad ipſius ſiquidē
contemplationem euocaſti & eduxiſti ab inferno animam
meam:dum anxiaretur ſuper me ſpiritus meus: intuens
conſcientiæ propriæ faciem nimis abominandam.Clama
uit,inquit,uoce magna.Lazare ueni foras. Magna utiq; Textus.
uoce non tam ſono clamoſa: quàm pietate & uirtute ma-
gnifica.Sed quo deuenimus: Nunquid non ſupra cælos
uirginem proſequebamur euntem:Et ecce cū Lazaro de
ſcendimus in abyſſum. A ſplendore uirtutis ad fetorem
quatriduani procliuis decurrit oratio.Cur hoc niſi quia
pondere proprio ferebamur:& trahebat nos materia:tan
to uberior utiq; quanto familiarior. Fateor imperitiam
meam:puſillanimitatem propriam nō abſcondo.Non eſt
equidē quod me magis delectet: ſed nec eſt quod terreat
magis quàm de gloria uirginis Mariæ habere ſermonē.
B Vt enim ſileam interim ineffabile priuilegium merito
rum:& prærogatiuam penitus ſingularem:tanto eam de-
uotionis affectu amplectuntur,honorant,ſuſcipiūt (ut di
gnū eſt) uniuerſi:ut licet de ea loqui geſtiāt:oēs, tamē qc
quid diciť de indicibili eoipſo quod dici potuerit:minus
gratum ſit:min⁹ placeat:minus acceptetur. Quidni mi-
nus ſapiat quicquid de incomprehēſibili gloria compre-
hendere potuerit mens humana.Ecce enim ſi in ea lauda-
uero uirginitatem mihi multæ uirgines poſt eā uidentur
offerri.Si humilitatem prædicauero inuenietur fortè uel
pauci qui docēte filio eius mites facti ſunt & humiles cor
de.Si magnificare uoluero miſericordiæ eius multitudi-
nem:ſunt aliqui miſericordiæ uiri etiam & mulieres.Vnū
eſt in quo nec primam ſimilem uiſa eſt,nec habere ſequen
tem:gaudiū matris habens cū uirginitatis honore. Opti
mam partem elegit ſibi maria. Optimam planè quia bōa
fœcunditas coniugalis:melior autem caſtitas uirginalis:
prorſus autem optima eſt fœcunditas uirginea ſeu fœcun
da uirginitas.Mariæ priuilegium eſt:non dabitur alteri:
quia non auferetur ab ea.Singulare eſt: ſed cōtinuo etiā
indicibile iuenitur:ut nemo aſſequi poſſit:ſic nec eloqui
quidèm. Quid ſi & illud adĳcias: cuius mater: Quæ iam
poterit lingua,etiam ſi angelica ſit:dignis extollere laudi
bus uirginem matrem: matrem autem nō cuiuſcunq; ſed
dei: Duplex nouitas:duplex prærogatiua:duplex mira-
culū:ſed digne prorſus aptiſſimeq; conueniens.Neq; enī
filius alius uirginem:nec deum decuit partus alter. Verū
tamē non hoc tantum ſi diligenter attendas:ſed cæteras
quoq; uirtutes ſingulares prorſus inuenies ī maria:quæ
uidebātur eſſe cōmunes. Quæ enim uel angelica puritas
uirginitati illi audeat comparari:quæ digna fuit ſpiritus
ſancti ſacrariū fieri:& habitaculū filĳ dei: Si rerum pretia
de raritate pēſamus:q̄ prima in terris angelicā propoſuit
ducere uitā ſup oēs eſt. Quō,inquit,fiet iſtud:qm̃ uirum Lucæ.1.
nō cognoſco: Immobile ppoſitū uirginitatis:qđ nec an
gelo filiū pmittente aliquatenus titubauit.Quō,inquit,
fiet iſtud: Neq; em̃ eo mō quo fieri ſolet in cæteris. Virū
penitus non cognoſco nec filĳ deſiderio: nec ſpe prolis.
Quāta uero & quàm precioſa hūilitatis v̄tus cū tāta puri
tate:cū innocētia tāta:cum conſciētia prorſus abſq; deli-
cto:imo cum tantæ gratiæ plenitudine: Vnde tibi humi-
litas & tāta humilitas ô beata: Digna planè quam reſpice
ret dñs:cuius decorē concupiſceret rex:cuius odore ſua-
uiſſimo ab æterno illo paterni ſinus attraheret accubitu.
Vide enim quàm manifeſte ſibi concināt uirginis noſtræ
canticum & nuptiale carmen:nimirū cuius uterus ſponſi
thalamus fuit. Audi mariam in euangelio. Reſpexit,in- Vbi ſupra.
quit,humilitatē ancillæ ſuæ. Audi eandē in epithalamio.
Cum eſſet rex, inquit, in accubitu ſuo:nardus mea dedit Cañ.1.
odorem ſuū. Nardus quippe herba humilis eſt & pectus
purgat

purgat: ut manifeſtū ſit humilitatē nardi noīe deſignari
cuius odor & decor inuenerit gratiā apud deū. Sileat mi
ſericordiā tuā uirgo beata: ſi qs eſt q̄ inuocatā eā in neceſ
ſitatibus ſuis ſibi meminerit defuiſſe.Nos qdē ſeruuli tui
cæteris in uirtutib⁹ cōgaudemus tibi:ſed in hac poti⁹ no
bis ipſis.Laudamus uirginitatē:humilitatē miramur:ſed
mĩa miſeris ſapit dulcius:mĩam āplectimur chari⁹ :recor-
damur ſæpius,crebrius inuocamus.Hæc eſt em̃ que toti⁹
mūdi reparationē obtinuit:ſalutem oīm impetrauit. Cō-
ſtat em̃ pro uniuerſo genere humano fuiſſe ſolicitā:cui di
Lucæ.1. ctū eſt: Ne timeas maria inueniſti gratiā: utiq; quā quære
bas,quis ergo mĩæ tuæ ô bñdicta longitudinem & latitu
dinē ſublimitatē & profundū queat inueſtigare.Nā lon-
gitudo eius uſq; in diē nouiſſimū inuocātibus eā ſubue-
nit uniuerſis.Latitudo ei⁹ replet orbem terrarum: ut tua
quoq; mĩa plena ſit oīs terra.Sic & ſublimitas ei⁹ ciuita-
tis ſupnæ inuenit reſtaurationē: & pfundū eius ſedētib⁹
in tenebris & ī umbra mortis obtinuit redēptionē.Per te
em̃ cælū repletū:infernus euacuatus eſt:inſtauratæ ruinæ
cæleſtis hieruſalē:expectātibus miſeris uita perdita data.
Sic potentiſſima & piĳſſima charitas & affectu cōpatiēdi
& ſubueniendi abundat effectu:æque locuplex in utroq;.
Ad hūc igiť fontē ſitibunda properet aīa noſtra.Ad hūc
mĩæ cumulū tota ſolicitudine miſeria noſtra recurrat:ec-
ce iam quibus potuimus uotis aſcendentē te ad filium de
duximus & pſequuti ſumus ſaltē à longè uirgo bñdicta.
Sit pietatis tuæ ipām ,quā apud deū gratiā iueniſti, notā
facere mūdo:reis ueniā:medelam ægris:puſillis corde ro-
bur:affictis cōſolationē:periclitātibus adiutoriū,& libe
rationē,ſctis tuis p̄cibus obtinēdo.In hac quoq; die ſolē
nitatis & lætitiæ:dulciſſimū mariæ nomē cū laude inuo-
cantibus ſeruulis:per te regina clemēs:gratiæ ſuæ mune-
ra largiatur Ieſus chriſtus filius tuus dominus noſter qui
eſt ſuper omnia deus benedictus in ſecula.Amen.

In eadem ſolennitate. Sermo quintus. G

Luc.10. INtrauit Ieſus ī quoddā caſtellū. Quod dñs ac
ſaluator noſter:ſemel & in uno loco uiſibiliter
tūc tēporis dignatus eſt operari:hoc etiā nunc
ubiq; terrarū in cordib⁹ electorū operať quo-
tidie inuiſibiliter:Ecce enim euangelio loquente audiui-
mus:& in quoddā caſtellū ītrauit Ieſus: & mulier quædā
Martha noīe excepit illū:& reliqua.Quod eſt aūt hoc ca
ſtellū niſi cor hūanū:qđ priuſquā dñs ad illud ueniat cu-
piditatis foſſa uallať:muroq; obſtinatiōis claudiť:atq; in
interiori latitudine ſua,babylonica turre erigiť: Tria cer
tè omni opido ſunt maxime neceſſaria: uictualia quibus
ſuſtentenť:munitio qua pteganť:arma quib⁹ hoſtib⁹ reſi
ſtant.Sic ergo & huius caſtelli incole uictū habent uolu-
ptatē corporis:& ſeculi uanitatē qbus paſcūtur.Habēt &
qua tegunť proprĳs cordis duritiam:ut uerbi dei ſagittis
potentibus uix aut nūquā penetrari ualeāt. Accīcti ſunt
armis,carnalis.ſ.ſapientiæ argumētis,q̄bus contra hoſtes
Luc.16. repugnant.Vnde ſcriptū eſt.Filĳ hui⁹ ſeculi prudētiores
filĳs lucis in gñatione ſua ſunt.At uerò chriſto uiſitante:
& intrāte,caſtellū hoc euertiť:& p eo nouū aliud pulchrū
2.Cor.5. ac ſpūale cōſtruitur:impleturq; qđ diciť.Si qua ī chriſto
noua creatura uetera tranſierunt:& ecce facta ſunt omnia
noua ſublata quippe cupiditate expanditur ingens ſinus
deſiderĳ:ut ad eius aduentum multomagis anhelet mens
ad cæleſtia:quàm prius terrenis incubuerat.Iam ponitur
murus continentiæ antemurale patientiæ. Surgit autem
hoc opus à fundamēto fidei & creſcit p dilectionē pximi
uſq; ad charitatē dei q̄ eſt in ſuperiori tabulatu & in ppu
gnaculis eiuſdē muri qa nimirū tūc pfecta eſt uirt⁹ cōtinē
tiæ qñ in unitate fidei cū pximis cōiter uiuētes non ſup-
plicĳ metu:uel humanæ laudis appetitu: ſed ſolo diuini
amoris obtētu à pctīs nos cōtineam⁹.Vel certè ideo cha-
ritas dei:qua.ſ.nos diligit ſup murū eſſe uideť ut p conti
nēti ſuo pugnare ſignificeť:& qa cōtinentia crebris uali-
diſq; tētatoris ictib⁹ reſiſtere nō poſſit niſi ei⁹ grã ptega
tur.Idcirco em̃ antumurale patiētiæ ponitur:ne ad impu
gnandā continentiā facilis diabolo pateat acceſſus. Qui
ergo protegente patientia cōtinenter uiuunt:ipſi bene
cū apl'o proteſtantur & dicūt. Quis nos ſeparabit à cha- Rom.8.
ritate chriſti: Tribulatio an anguſtia:an pſequutio:an fa-
mes:an nuditas:an periculum:an gladius: Vides quàm
ſolidus ſit continētium murus: quos neq; mors, neq; ui-
ta,neq; angeli,neq; principatus, neq; ptātes,neq; uirtu-
tes,neq; inſtātia,neq; futura,neq; fortitudo,neq; altitu-
do,neq; profundū,neq; creatura aliqua poteſt ſeparare à
charitate dei,quæ eſt in chriſto Ieſu: Sed iā pulſemus ad
eius portas:ſcilicet iuſtitiæ:at aperiātur nobis,ingreſſiq;
per eas uideam⁹ intus magna opera domini exquiſita in
omnes uoluntates eius.Ibi enim operante ipſo conſtrui-
tur tanquam in mōte ſion euangelica illa turris: per quā
humiliato corde aſcendunt in cælum ſancti de conualle
plorationis. Aſcendunt inquā non uirtute ſua: ſed auxi-
lio & gratia dei:ſicut ait ſpirituſſanctus per prophetam
Dauid.Beatus uir cuius eſt auxilium abs te: aſcenſiones
in corde ſuo diſpoſuit.Quæris ubi: In cōualle ploratio- Pſal.83.
nis:hoc eſt in hūilitate uitæ præſentis.Et eādē ipām gra-
tiam replicat dicēs:Etenim benedictionem dabit legiſla
tor G Quo autem pertingat aſcenſus:uel ad quem fru-
ctum perducat aſcendentes ipſa gratia:protinus ſubiun-
git.Ibunt,inquit,de uirtute in uirtutem:uidebitur deus Vbi ſup.
deorum in ſion.Hæc eſt merces & hic eſt finis fructus no-
ſtri laboris,uiſio ſcilicet dei.Quis non hunc tantum fru-
ctum rebus omnibus uiſibilibus & inuiſibilibus incō-
parabiliter præferat: Quis eſt cui⁹ uel gelidū pectus hoc
deſiderium nō accēdat: Hæc eſt enim illa gratia,quā no-
bis commendat beatus Ioannes euangeliſta dicens. Et Ioan.1.
de plenitudine eius nos omnes accepimus: gratiam pro
gratia.Ex quibus ſcilicet uerbis innuiť:ꝙ triplicem gra-
tiam diuinitus accepimus:unam qua cōuertimur: aliam
qua in tentatiōibus adiuuamur:tertiam qua probati re-
muneramur.Prima nos initiat,per quam uocamur: ſecū-
da prouehit qua iuſtificamur:tertia conſummat qua glo-
rificamur.Et prima quidem beneplacitū eſt:ſecunda me-
ritū:tertia p̄miū.De pria dictū eſt:& de plenitudine eius
omnes accepimus:de duabus reliquis dictum eſt:& gra-
tiam pro gratia:id eſt munera gloriæ æternæ pro merito
temporalis militiæ.Sit ergo prima gratia in muro conti-
nētiæ ad quā uocamur:ſit ſecunda in aſcenſu turris quā
aſcendimus:ſit tertia in eius culmine quo peruenimus.
Hic itaq;,id eſt in hoc culmine,cum ad aliud perueniunt
qui bene proficiunt fiunt iam locus & ſedes dño:de qua-
libus ſcriptū eſt.Illuc enim aſcēderunt tribus tribus dñi
ad confitendum noī dñi.Quia illic ſederūt ſedes in iudi- Pſal.121.
cio.Et quidē dū adhuc erāt in muro cōtinētiæ & in acie
ſtabant impugnari poterant:& primo tanquàm adiutor
notus erat in iudea deus:cum uerò iam in iſta ſtatiōe cō-
ſiſtunt ubi dominum ſpeculātur:in Iſrael magnū nomen
eius:& factus eſt in pace locus eius & habitatio eius in
ſion.Ibi cōfregit potētias arcuū,ſcutū,& gladiū, & bel-
lum:quia ibi nullus mot⁹ carnis reſiſtit,ſed oīmodis ſub-
iecta eſt ſpiritui.Nunc locum ardenter deſiderabat pro-
pheta cum diceret.Si dedero ſomnum oculis meis & pal- Pſal.131.
pebris meis dormitationem.Et requiem tēporibus meis
donec inueniam locum dño. Huc etiam uolare cupiens.
Quis,inquit,dabit mihi pēnas ſicut columbæ:& uolabo Pſal.54.
& requieſcam: Iam uerò ſi quæratur de caſtelli huius ha
bitatoribus quis cibus ad ſuſtentandū:quod munimēta
ad protegendū: quæue arma ſuppetāt ad repugnādum:
Poſſumus ſatis rōnabiliter reſpōdere ꝙ quemadmodum
carnalibus carnis opa fuerūt uictus:ita his multò melior
cibus ſit fructus,ſpiritus.Cibus etiā eorum ut faciāt uo-
luntatem patris omnipotētis.Cibus eorū uerbū dei quo
paſcūtur oēs ſcti:tā hoīes quàm angeli.Vñ ſcriptum eſt. Deuť.8.
Nō in ſolo pane uiuit hō:ſed in oī uerbo qđ pcedit de
ore dei.Munimentū eorū eſt ſicut dictū eſt murus conti-
nentiæ:& antemurale patientiæ.Habēt contra hoſtes ar-
ma quæ deſcribit apl's.Loricam iuſtitiæ: ſcutum fidei:ga-

Icam ſalutis:& gladiū ſpūs qđ eſt uerbū dei:nec quēquā
moueat ꝙ idē uerbū dixerim eſſe & cibū & gladiū: quaſi
impoſſibile uel abſurdum ſit. In reb⁹ qppe materialibus
aliud hoc:aliud eſt illud:& alibi quærit hoc:alibi illud.
In rebus uerò ſpūalib⁹ nō aliud hoc eſt quā illud:nec ali-
bi quærit hoc:alibi illud: ſed oīa ſunt nobis in deo: & eſt
deus oīa in nobis. B Ecce em̄ in natura rerū:qd tā diuer
ſum quàm panis & lapis: & tm̄ ſi ad intellectū myſticū re-
feras utrūqꝫ idē ſignificat. Nō idē xp̄s eſt dict⁹ & panis &
lapis:panis.ſ.uiuus:& lapis quē reprobauerūt ædifican-
tes. Vtrūqꝫ quidē eſt ꝑ ſignificationē:licet neutrū ſit per
Textus. ꝓprietatē. Sed iā reuertamur ad ꝓpoſitū. Intrāte Ieſu in
hoc caſtellū duæ ſorores martha & maria:id eſt opatio &
intellectus:excipiūt illū. Excipiūt dixerim:an excipiunt?
Sed ſiue hoc ſiue illud dicat:utrunqꝫ ꝓdeſt illis,nō Ieſu.
Et Ieſus qdē cū ad illas uenit:duo cōfert eis cōgruentia
1.Co.1. ſinglis:uirtutē & ſapiām. Virtutē operationi: ſapiam in-
tellectui. Vn̄ etiā ab ap̄lo prædicat dei uirt⁹, & dei ſapia.
Sed quid eſt ꝙ intrantē cū martha excipit:diſcurrit: mi-
niſtrat:maria uerò ſecus pedes ſedēs ingreſſi:in eius uer-
bū cor ſuſpēdit:niſi ꝙ prius eſt actio:poſtea uerò contē-
platio? Quiſqs em̄ ad intelligētiā ꝑuenire deſiderat:pro-
fectò neceſſe eſt ut prius ꝑ bona ſeſe diligenter exerceat
Eccle.1. ſicut ſcriptum eſt. Fili concupiſcens ſapientiā: conſerua
Pſal.118. iuſtitiam:& deus præbebit illam tibi. Et alibi. A mādatis
Actu.15. tuis intellexi. Et fide purgās corda eorum. Qua fide? Fi-
de per dilectionem operante. Habet martha dū agit for-
mam bene operantis:maria uerò ſpeciē exprimit contem
plationis:dū ſedet:dū tacet:dum interpellata non reſpō-
det:ſed tm̄ in dei uerbum toto mētis ſtudio intēdit ac ſo-
lam,quā diligit gratiā,diuinæ cognitiōis cætera reſpuēs
Gene.5. medullit⁹ haurit:foriſqꝫ uelut inſenſibilis redditur: dum
intus ad contemplanda dn̄i ſui gaudia fœliciſſimè rapit.
Sine dubio talis eſt illa:quæ in cāticis loquitur. Ego dor
mio & cor meū uigilat. Duobus aūt modis martha exci-
pit dn̄m:& duplex ei conuiuiū parat: quia duob⁹ modis
excluſerat eum. Duo quippe ſunt in opatiōe quæ nobis
deū auferūt flagitia.ſ.& facinora. Flagitia dicim⁹.ſ.quæ
in nobis:facinora quæ in ꝓximos peccādo cōmittimus.
Rom.6. Itē ſunt duo quæ deū reddūt:cōtinētia & bn̄uolētia: ut
ſ.ex cōtrarijs cōtraria curent. Hinc em̄ ſcriptū eſt. Sicut
exhibuiſtis mēbra ueſtra ſeruire īmunditiæ,& iniquitati
ad iniquitatē,ita & nūc exhibete iuſtitiæ in ſanctificatio-
nē. Dū ergo parādis talibus epulis occupat martha mul-
tum ſatagēs ꝓ parte ſua:uult etiā mariā:id eſt intellectū &
oīa interiora ſuæ actioni inſiſtere opeřiqꝫ ſuo ꝑficiendo
operā dare. Itaqꝫ cōquerit de ſorore ꝙ ab ea nō adiuuet:
nō tamē ad ipſam ſed potius ad dn̄m querelam dirigens.
Textus. Dn̄e nō eſt tibi curæ ꝙ ſoror mea reliquit me ſolam mini
ſtrare? dic ergo illi ut me adiuuet. Vbi ſanè aduertēda eſt
delatio quædā,& honoris obſequiū erga dn̄m ꝙ.ſ.ipſo
ꝑſente nō ſit auſa martha euocare mariā: quimo & apud
ip̄m querelā depoſuerit:ip̄mqꝫ dn̄m uocauerit in cui⁹ po
teſtate ſit imperare ſorori qcqd neceſſe fuerit. Non ergo
miremur ſi quēpiā laborantē & bene operantē aduerſum
fratrē uocantē murmurare uideamus:qa hoc in euāgelio
legim⁹ marthā feciſſe aduerſus mariā. Q. aūt maria qn̄qꝫ
murmurauerit aduerſus marthā: eò ꝙ eius actiōibus im-
plicari uellet:nuſquā oīno reperitur. Neqꝫ enim utrūqꝫ
ſimul agere competēter ſufficeret,& curis.ſ.exterioribus
deſeruire:& internis ſapientiæ deſiderijs uacare. De ipſa
Eccl.17. quippe ſapientia ſcriptum eſt. Et qui minoratur actu per-
cipiet illam. Propterea maria ſedet:inmotaqꝫ manet nec
uult interrumpere ſilentij quietem: ne iocundā amittat
Pſal.45 cōtemplationis dulcedinē.præſertim cū intus ipſum au-
diat dominū dicentem. B Vacate & uidete qm̄ ego ſum
deus. Hic ſanè cōſiderandū eſt tria eſſe quæ impediūt cō-
templationē. Equidē aīæ noſtre oculus intelligentia eſt.
Sicut enim oculo corporis lux corporea,& cætera quæqꝫ
corporalia uidentur:ita deus qui eſt lumen incircumſcri-
ptū & eius inuiſibilia utcūqꝫ intellectu percipiūtur. Dif-
ferunt autem in hoc exterior & interior oculus:ꝙ exterio
ri quidèm corporea lux extrinſec⁹ ut uideat admouetur:
interiori uerò creatoris lumē intrinſecus ut diſcernat in
funditur. C Vtrūqꝫ uerò oculum tria ſunt quæ ad ui-
dēdū impediūt. Primū ergo de exteriori atqꝫ uiſibili diſ-
ſerat ratio nr̄a:ut de rebus uiſibilibus ordine diſputandi
facilius aſſurgat ad ītelligibilia. Poteſt ſanè fieri ut ille ſa-
n⁹ ſit & pateat:ſed qm̄ lux exterior ei deſit nil uideat. Ecō
trario ſit aliqn̄ ut præſens quidèm ei lux ſit:ſed fortè ſan-
guine ſeu quolibet humore cōcreto turbatus:cernere mi
nime poſſit. Iterum ſolet plerūqꝫ contingere ut neutrum
deſit ei nec lux nec ſalus:ſed tm̄ aliqua pulueris iniectiōe
lædat:quo fit ut ei⁹ acies retundat. Sunt ergo tria q̄ hūc
oculū impediunt:tenebræ:humor concretus puluis inie-
ctus. Hæc ipſa ſunt etiā qbus īterior ocul⁹ impeditur ſed
alia noīa ſortiunt. Nā qđ hic tenebræ:ibi pctā dicuntur.
Ipſa uerò pctā confluunt in memoriā quaſi in quādā ſen-
tinā:& hic eſt ille humor concretus. Qđ autem hic puluis
dicitur:hoc ibi cura terrenorū actuum nuncupatur. Hæc
igit tria ſunt quæ oculū intelligentiæ confundunt:atqꝫ à
contemplatione ueri luminis excludunt tenebræ.ſ.pecca
torum:recordatio eorundem peccatorum:cura terreno-
rū actuū. Prio illo morbo turbatum ſe plāgebat prophe-
ta cum diceret. Dereliquit me uirtus mea:& lumen oculo p̄s.37.
rum meorū,& ipſum non eſt mecum. Cum enim luce iuſti
tiæ deſtituimur:nil aliud quàm peccatorū noſtrorū tene-
bras inuenimus. Item ſecundo ſe grauari ſentiebat cum
dicebat. Conuerſus ſum in erumna mea dum configitur Pſal.31.
ſpina:peccatorum ſcilicet recordatio. Tertio occupari ſe
conqueritur cum dicit. Quia cinerē tanquā panē mandu- Pſal.101.
cabā. Cinerem.ſ.actionis pro panè contemplationis. Qui
cunqꝫ ergo mentis oculum diuinæ contemplationi uult
intēdere profecto neceſſe eſt ut eum prius ab hoc triplici
impedimento ſtudeat purgare. Quod ſi quis facere contē
dat nouerit contra triplicem morbum triplex quoqꝫ fore
remedium. Nam primus quidem per confeſſionem:ſecun
dus per orationem:tertius curatur per quietem. Hoc ter-
tio id eſt cura actionis poterat ab intētiōe ſua præpediri
Maria. Ideoqꝫ miniſtrante Martha ſedet ipſa: manetqꝫ Textus.
quieta. Illa igitur conquerente & iſta tacente, audiamus
quid dominus pro maria reſponderit. Martha, inqt, ſo-
licita es & turbaris erga plurima. Erga plurima quidem
turbaris:dum & tibi continentiam & proximis paras ne-
ceſſitatis impenſam. Nam ut continentiam habeas :ſoli-
cita es uigilare,ieiunare,corpus tuum caſtigare. Vt cæte-
ris præſtes , inſtes operi, ut habeas unde tribuas neceſſi-
tatem patienti. Porrò erga hæc plurima turbaris:ſed unū
eſt neceſſarium. Niſi enim opus tuum in unitate feceris:
deo qui unus eſt,acceptum(teſte ipſo)profecto non erit. Pſal.13.
Scriptum quippe eſt. Non eſt qui faciat bonum:non eſt Ioan.5.
uſqꝫ ad unum. Hinc eſt ꝙ in illa piſcina mouebatur aqua Luc.17.
& ſanabatur unus. Hinc eſt ꝙ decem leproſis mundatis:
unus regreſſus eſt cum magna uoce magnificans deum.
Cui etiamdominus cæteris reprobatis:teſtimonium lau-
dis aſcribit,dicens. Nōnne decem mundati ſunt,& nouē
ubi ſunt? Nō eſt inuentus qui rediret & daret gloriā deo 1.Cor.9.
niſi hic alienigena. Paulus quoqꝫ ait. Omnes quidem cur
runt:ſed unus accipit brauium. His itaqꝫ & alijs quam-
plurimis ſcripturarū eloquijs perſpicue docemur:quàm
unitas probabilis ſit:maxime autem ex præſenti loco ubi
dominus ait. Porrò unum eſt neceſſarium. Sed ſciendum
ꝙ alia eſt unitas ſanctorum quam ex ſcripturis iam com-
mendauimus. Alia eſt facinoroſorum,quæ nihilominus
ex eiſdem ſcripturis oſtenditur & improbatur. De hac em̄ Pſal.2.
ſcriptum eſt. Aſtiterunt reges terræ:& principes cōuene-
runt in unum aduerſus dn̄m & aduerſus chriſtū eius. De
hoc iterum euangeliſta. Abeuntes phariſæi cōſiliū inie Mat.22.
runt:ut caperent Ieſum in ſermone. Et iterū. Collegerūt
pontifices & phariſæi conſilium. Vt quid hoc? Sicut Io-
annes teſtatur:ut interficerent Ieſum B Quàm uerò per Ioan.11.
tinax ſit iſta reproborum unitas:docet ipſe dominus qui
de corpore

Iob.41. de corpore diaboli ad beatum Iob loquitur dicens. Cor-
pus illius quaſi ſcuta fuſilia & compacta ſquāmis ſe pre-
mētibus. Vna uni coniungitur:& ne ſpiraculum quidem
incedit per eas. Vna alteri adhærebit.& tenētes ſe nequa
quā ſeparabūtur. Talis unitas imo uerò peruerſitas ſolet
eſſe aliquorum fratrum tepidè ac remiſſè conuerſantium:
quibus ſi quid honeſtatis aut inſigne cuiuſquā bonæ cō-
ſuetudinis perſuadere uelis,promptiores ſunt maiori di-
ſpēdio ac difficultate grauiori reſiſtere:quàm facili com-
pendio aſſequi uelle,qđ rectum eſſe conſtiterit. Peruerſa
& execrāda talis unitas. Hæc ergo à cordib⁹ & ſermonib⁹
noſtris excluſa:illā quæ bona eſt,& tm̄ bonorū eſt,ꝓſequa
mur. Et ipſa quidèm gemina eſt. Alia eſt enim quæ iuſtifi-
cat:alia quæ glorificat. Illa meritum:iſta præmium eſt:de-
Actu.4. niqꝫ de illa ſcriptum eſt. Multitudinis credētium erat cor
1.Cor.6. unum & anima una. De hac autem. Qui adhæret domino
unus ſpūs eſt. Et qm̄ in futuro magis ſperanda eſt(res eſt
enim futuri tp̄is magis quàm præſentis)eā interim omit
tamus & à deo ſperemus potius quàm tractam⁹. Illā uerò
quæ iuſtificat quæ etiā nunc potiſſimum neceſſaria eſt,in
uſum noſtri operis aſſumamus. Ipſa eſt enim decus ſuaui-
Pſal.132. tatis:quam dulcedine ſacra inſonat pſalmiſta. Ecce quàm
bonū & quàm iocundū:habitare fratres in unum. Cuius
unitatis ,cū deſcripſiſſet ſermo ꝓpheticus pulchritudinē
eius etiā nō tacuit utilitatē:qm̄ illud inquiens mandauit
dn̄s bn̄dictionem & uitam. Hic.ſ.benedictionem:& in fu
Ephe.4. turo ſæculo uitā æternā. Ipſa eſt inquā unitas quā ſumma
diligentia obſeruandam tradidit ap̄ls dicens. Soliciti ſer
uate unitatem ſpūs in uinculo pacis. Seruat autē hoc uni
tatis bonum duobus modis ab his qui curam gerunt ſer-
uandi. Debet quiſqꝫ perfectus unitatem habere ad ſeip̄m:
debet & ad proximum: Ad ſeipſum per integritatem:ad
proximum per cōformitatem. Omnis quippe creatura:&
maxime rationalis debet ſuum principium imitari. Si er-
Deut.6. go deus noſter unus eſt dicente Moyſe. Audi iſrael dn̄s
deus tuus unus eſt:ſed & ille cum ſit unus & idem atqꝫ in
ſeipſo perfectus nec ullo indigens: ineſt ei tm̄ benignitas
erga nos:& amor ex beneuolentia in nos ueniens:debe-
mus & nos quiſqꝫ ſibi unus eſſe per integritatem uirtutis
& unum cum proximis per uinculū dilectionis. Hanc imi
1.Ioā.6. tationē loquens de charitate commendat nobis ap̄ls Io-
annes dicens. Quia ſicut ille eſt:& nos ſumus in hoc mun
do. A Sed hanc unitatem quàm quēqꝫ ſibiipſi diximus
habere debere:tria ſunt quæ ſolēt impedire: nimietas,pu
ſillanimitas, leuitas. Et nimij quidem ſunt qui putant ſe
poſſe quod non poſſunt:& quod non acceperunt præſu-
munt. Quorū ſpeciem tenebat petrus in paſſione dn̄i: cū
Luc.22. diceret. Dn̄e tecū paratus ſum & in carcerem & in mortē
ire. Puſillanimes cōtrarij ſunt nimis. Et horum quoqꝫ te-
Lucæ.5. nuit imaginē petrus cū diceret. Exi à me:quia homo pec
cator ſum dn̄e. Leues ſunt & inconſtantes:qui circūferū-
tur oī uēto doctrinæ; quibus quod pauloāte placuit nūc
diſplicet :& quod nunc eligunt poſt paululū reprobant.
Sed quid prodeſt hæc uitia enumeraſſe:niſi etiam docea-
mus quib⁹ remedijs poſſit quiſqꝫ ī ſemetipſo curare? Per
ſequamur unitatis inimicos:nec cōuertamur donec defi-
ciāt.igitur contra nimietatem opponenda eſt conſidera-
tio propriæ fragilitatis. Ipſa enim eſt quæ odioſam præ-
ſumptionem potiſſimum deijcit. Cōtra puſillanimitatem
habenda eſt diuinæ fiducia poteſtatis:ut quod tuis uiri-
bus non poſſe putas:ex illius adiutorio poſſis & cū ap̄lo
dicas. Omnia poſſum in eo qui me confortat,domino Ie-
Phili.4. ſu chriſto. Contra Leuitatem adhibenda eſt cōſolatio ſe-
nioris.ſ.ne doctrinis uarijs & peregrinis abducatis:ſed fa
cias qđ lex diuina præcipit. Interroga patrem tuū & an-
nunciabit tibi:maiores tuos & dicent tibi. Dixim⁹ de il-
la unitate quam habet quiſqꝫ ad ſeipſum:dicamus & de il
la quam habet ad proximum. Sed illa duobus modis ha-
betur:dum & nos per dilectionem tendimus in alterū:&
alterius quoqꝫ uiciſſim in nobis recipim⁹ affectū. Et hoc
etiam duobus modis impeditur:obſtinatione & ſuſpitio
ne. Obſtinatio non permittit nos ad alterius cor īgredi:
nec ſuſpicio patit credere nos ab alijs amari. Ita fit ut dū
nec nos aliū obſtinati diligimus:nec ab alijs diligi ſuſpi-
tioſi putamus:unitas quæ cū ꝓximis habenda eſt impe-
diatur. Verū huic duplici morbo duplex charitas mede-
tur.illa.ſ.quæ nō ſua quærit:& iterū illa quæ oia credit.
Habeat obſtinatus charitatem non quærentem quæ ſua
ſunt & alios diligat. Habeat ſuſpicioſus charitatē omnia
credentem:& ab alijs ſe diligi ſine dubio credat.

De beatiſſima uirgine maria cōſequēter poſt aſſum
ptionē:& pōt legi cū ſequētibus ī uiſitatiōe eiuſdē. Ser.

AVe gratia plena. Non in ſola uirginitate cōſta- Lucæ.1.
re poterat gratiæ plenitudo: neqꝫ enim omni-
b⁹ ē de ea accipere. Fœlices qui nō inquinaue-
runt ueſtimēta ſua:& cum regina noſtra uirgi-
nitatis priuilegio gloriantur. Sed non unam tātum be-
nedictionem habes ô domina:Et mihi obſecro ut benedi
cas. Perijt uirtus illa à me:nō eſt iam uel aſpirare ad illam.
Computrui in ſtercore meo,ut iumētum factus ſum. Sed
nunquid nō erit mihi etiam aliquid apud te? Non erit
ubi poſſim eſſe tecum:quia iam ſequi non ualeo quocūqꝫ
ieris. Quærit angelus puellam,quā præparauit dominus
filio domini mei. Bibit ipſe de idria tua,cognata ſibi uir-
tute delectatus. Sed nunquid nō etiam iumētis potū tri-
bues? Bibit angelus ꝙ uirum nō cognoſcis:bibāt iumē- Lucæ.1.
ta ꝙ de humilitate ſingulariter gloriaris. Reſpexit (inqt
dominus)humilitatē ancillæ ſuæ. Nā uirginitas ſine hu-
militate fortaſſe habet gloriam:ſed non apud deum:hu-
milia ſemp excelſus reſpicit: qui alta à lōgè cognoſcit:&
humilibus dat gratiam,qui ſuperbis reſiſtit. Sed fortè ne
quidèm in his duabus metretis plena eſt idria tua: capax
eſt ipſa quoqꝫ tertiæ metretæ:ut iam non ſolum homines
& iumēta:ſed ipſe quoqꝫ ex ea bibat architriclinus. Hoc
enim uinum bonum quod ſeruauimus uſqꝫ adhuc. Hau-
rit minſter angelus ut ferat architriclino:patrē dico qui
trinitatis principiū architriclinus meritò nominat at ſi-
quidē angelus fœcunditatē eius commēdans quæ tertia
eſt metreta:quod ex te naſcetur ſanctum uocabitur filius
dei. Ac ſi dicat. Cū eo ſolo tibi eſt gn̄atio iſta cōmunis.

De eadem, Sermo conſequens præcedentem.

AVe maria gratia plena. Bn̄ plena quia deo
& angelis,& hoībus grata. Hoībus per fœ-
cunditatē:angelis per uirginitatē: deo per
humilitatē. In hoc tertio à dn̄o ſe reſpectā
teſtat:quia humilia reſpicit: & alta à longè
cogoſcit. Sicut em̄ oculi ſathanæ omne ſublime uident:
ita oculi dn̄i oēm humilē intuent. A Vn̄ ait in cātico cā- Cant.9.
ticorū Reuertere reuertere ſunamitis:reuertere reuerte-
re ut intueamur te. Quater dicit reuertere ꝓpter q̄drupli
cem ſuperbiā:per quā à domino auerſa nō uidebatur. Eſt
em̄ ſuperbia cordis:ſuperbia oris: ſupbia operis: ſuper-
bia habitus. Superbia cordis eſt: quādo homo in oculis
ſuis magnus eſt:contra quam ſapiens orat dicens. Extol- Eccl.23.
lentiam oculorum meorum ne dederis mihi. Et alibi. Ve Eſaiæ.5.
qui ſapiētes eſtis in oculis ueſtris. Superbia oris uel lin-
guæ quæ & iactantia dicitur eſt:qn̄ homo nō ſolum ma- Pſal.11.
gna de ſe ſentit:ſed etiam loquit. Vn̄ pſalmiſta: Diſper-
dat dn̄s uniuerſa labia doloſa:& linguam magniloquam.
Superbia operis eſt:qn̄ homo exteriori quadā ſupbia ut
magnus appareat agit:de qua idem pſalmiſta ait. Nō ha- p̄s.100.
bitabit in medio domus meæ:qui facit ſuperbiam. Super
bia habitus eſt:qn̄ homo ut glorioſus uideatur precioſis 1.Pet.3.
ſe ornat ueſtib⁹. Vnde petrus apoſtolus. Nō in ueſte pre- Mat.11.
cioſa. Et dn̄s. Qui mollibus ueſtiuntur in domibus regū
ſunt:ubi ſuperbia abundat. Sunt autē quinqꝫ quæ ad re-
medium tam mortiferæ peſtis à domino rationali animæ
ſunt poſita:locus,corpus,tētatio diaboli,predicatio xp̄i,
& cōuerſatio eius. Locus,quia exiliū:corpus,quia one-
roſum:tentatio,quia inquietat:xp̄i prædicatio,quia ædi
ficat:& cōuerſatio eius,quia informat. His quaſi quinqꝫ
ſenſibus,deus humilitatem operatur in aīa.. Sicut em̄ aīa

uita eſt corporis: ita deus uita eſt animæ: & ſicut corpus
mortuū eſt qđ ꝑ quinqꝫ ſenſus ab aīa non uegetatur: ita
aīa mortua eſt: quæ per hæc à domino non humiliatur.

Item de eadem uirgine Maria de uerbis apo-
calypſis beati Ioannis. Sermo. C

Apo.12. Signū magnū apparuit in cælo: mulier amicta
ſole: & luna ſub pedibꝰ eius: & in capite eius
corona ſtellarū duodecim. Vehemēterqdē no-
bis dilectiſſimi uir unus & mulier una nocue-
re: ſed gr̄as deo ꝑ unū nihilominus uirū: & mulierē unā
oīa reſtaurant: nec ſine magno fœnore gr̄arū. Neqꝫ em̄
ſicut delictū ita & donū: ſed excedit damni æſtimationē
bn̄ficij magnitudo. Sic nimirū prudētiſſimus & clemen-
tiſſimus artifex qđ quaſſatū fuerat nō cōfregit: ſed utiliꝰ
oīno refecit: ut uidelicet nobis nouum formaret adam ex
ueteri: & euā tráſfūderet ī mariā. Et qdē ſufficere poterat
xp̄s ſiquidē & nūc oīs ſufficientia noſtra ex eo eſt: ſed no-
bis bonū nō erat eſſe hoiem ſolū. Cōgruū magis ut adeſ-
ſet nr̄æ reparationi ſexus uterqꝫ: quorū corruptioni neu-
ter defuiſſet. Fidelis planè & potens mediator dei & ho-
minū hō chriſtus Ieſus: ſed diuinā in eo reuerent̄ hoīes
maieſtatē. Abſorpta uidet̄ in deitatē humanitas: non ꝙ
mutata ſit ſubſtātia: ſed affectio deificata. Nō ſola illi cā-
tat̄ mīa: cātat̄ pariter & iudiciū: qa & ſi didicit ex his quæ
paſſus eſt cōpaſſionē ut miſericors fieret: habet tn̄ & iu-
diciariā poteſtatē. Deniqꝫ deus noſter ignis conſumens
eſt. Quidni uereat̄ pctōr accedere: ne quemadmodū fluit
cera à facie ignis, ſic peat ipſe à facie dei? Iam itaqꝫ ne ip̄a
mulier bn̄dicta in mulieribꝰ uidet̄ ocioſa: inuenitur equi-
dèm locus eius in hac recōciliatiōe. Opus eſt em̄ media-
tore ad mediatorē iſtū, nec alter nobis utilior quàm ma-
ria. Crudelis nimirū eua ꝑ quā ſerpēs antiquus peſtiferū
etiā ipſi uiro uirus infudit: ſed fidelis maria quæ ſalutis
antidotū & uiris & mulieribꝰ ꝓpinauit. Illa em̄ miniſtra
ſeductiōis, hæc ꝓpitiatiōis: illa ſuggeſſit p̄uaricationem:
hæc iniecit redētionē. Quid ad mariā trepidet hūana fra-
gilitas? Nihil auſterū in ea: nihil terribile: tota ſuauis eſt:
oībus offerēs lac & lanā. Reuolue diligētius euangelicæ
hiſtoriæ ſeriē uniuerſam: & ſi qd fortè increpatoriū: ſi qd
durū: ſi qđ deniqꝫ ſignū uel tenuis indignatiōis occurre
rit in maria: de cætero ſuſpectā habeas & accedere uerea-
ris. Qđ ſi ut uerè ſunt plena magis oīa pietatis & gratiæ:
plena māſuetudinis & mīæ: quæ ad eā ꝑtinēt inueneris:
age gr̄as ei q talē tibi mediatricē benigniſſima miſeratio
ne ꝓuidit in qua nihil poſſit eſſe ſuſpectū. B Deniqꝫ oī-
bus oīa facta eſt: ſapiētibus & inſipiētibus copioſiſſima
charitate debitricē ſe fecit: oībus mīæ ſinum aperit: ut de
plenitudine eius accipiāt uniuerſi: captiuus redēptionē:
æger curationē: triſtis cōſolationē: pctōr ueniā: iuſtꝰ gra
tiā: angelus lætitiā deniqꝫ tota trinitas gloriā filij, ꝑſona
carnis hūanæ ſubſtantiā: ut nō ſit q ſe abſcondat à calore
eiꝰ. C Putas ne ip̄a eſt ſole amicta mlier? Eſto ſiqdē ut de
p̄ſenti ecclīa intelligendū ꝓpheticæ uiſiōis ſeries ip̄a de-
mōſtret: ſed id planè nō incōueniēter mariæ uidet̄ attri-
buēdum. Nimirū ea eſt quæ uelut alterū ſolē induit ſibi.
Quēadmodum em̄ ille ſup bonos & malos indifferenter
orit̄: ſic ipſa quoqꝫ p̄terita nō diſcutit merita: ſed oībꝰ ſe-
ſe exorabilē oībus clemētiſſimā p̄bet: oīm deniqꝫ neceſſi-
tates ampliſſimo quodā miſerat̄ affectu. Nā & defectꝰ oīs
ſub ea: & qcqd fragilitatis ſeu corruptiōis eſt excellētiſſi-
ma quadā ſublimitate præ cæteris oībꝰ excedit & ſuper-
gredit̄ creaturis: ut merito ſub pedibꝰ eiꝰ luna eſſe dicat̄.
Alioqn nihil magnū dixiſſe uidebit̄ ſit luna iſta ſub pedi
bus eiꝰ quam ſup oēs angelorū choros: ſuper cherubin
qꝫ & ſeraphī exaltatā nefas eſt dubitare. Solet aūt luna
nō mō defectū corruptiōis, ſed & ſtultitiā mētis, nōnun-
quā v̄ò & eccleſiā huiꝰ tēporis deſignare. Illā qdē ꝓpter
mutabilitatē: hāc ſane ꝓpter ſuſceptū aliūde ſplēdorem.
Vtraqꝫ uerò (ut ita dixerim) luna ſub mariæ pedibꝰ con-
Eccl.27. gruè ſatis ponit̄: alio tn̄ atqꝫ alio modo. Siquidem ſtultus
ut luna mutat̄: ſapiēs autem permanet ut ſol. In ſole nimi-
rū & feruor & ſplendor ſtabilis: in luna ſolus ſplēdor atqꝫ
is oīno mutabilis & incertus: qui nunquā ī eodē ſtatu ꝑ-
maneat. Iure ergo maria ſole ꝓhibet̄ amicta: quæ profun
diſſimā diuinæ ſapiētiæ, ultra quā credi ualeat penetrauit
abyſſum: ut quantū ſine perſonali unione creaturæ cōdi-
tio patit̄ luci illi inacceſſibili uideat̄ immerſa. Illo nimirū
igne prophetæ labia purgantur: illo igne ſeraphin accen
duntur. Lōgè uerò aliter maria meruit non uelut ſumma-
tim tāgi: ſed operiri magis undiqꝫ & circumfundi: & tan-
quam ipſo igne concludi. Candidiſſimus ſanè ſed & calli-
diſſimus huius mulieris amictus: cuius omnia: tam excel-
lenter irradiata noſcuntur: ut nihil in ea nō dico tenebro
ſum: ſed obſcurum ſaltem uel minus lucidum: ſed ne tepi-
dum quidē aliquid aut non feruentiſſimum liceat ſuſpica
ri. Inſipiētia uerò oīs, longe ſub pedibus eius eſt: ut peni
tus abſit hæc ab inſipientium mulierum numero: & colle
gio uirginum fatuarum. Imo uerò & unicus ille ſtultus &
totius ſtultitiæ princeps: qui uerè mutatus ut luna ſapiē-
tiam perdidit in decore ſuo, ſub mariæ pedibꝰ concul ca
tus & cōtritus miſeram patitur ſeruitutem. Nimirū ipſa
eſt quondam à deo promiſſa mulier ſerpentis antiqui ca-
put uirtutis pede cōtritura: cuius planè calcaneo in mul
tis uerſutijs inſidiatus eſt, ſed ſine cauſa: ſola em̄ cōtriuit
uniuerſam hæreticam prauitatem. Alius non de ſubſtan-
tia carnis ſue chriſtum edidiſſe dogmatizabat: alius par-
uulum nō peperiſſe ſed reperiſſe ſibillabat: alius (uel poſt
partum) uiro cognitam blaſphemabat, alius dei matrem
audire non ſuſtinens, magnum illud nomen theotocos
impijſſime ſuggillabat: ſed contriti ſunt inſidiatores: con
culcati ſupplantatores: confutati derogatores: & beatam
eam dicunt oēs generationes. Deniqꝫ & cōtinuo ꝑ hero-
dem draco inſidiatus eſt parienti: ut naſcentem excipiēs
filiū deuoraret: ꝙ inimicitiæ eſſent inter ſemen muleris &
draconis. Iam ſi eccleſia lunæ magis intelligēda uidetur
uocabulo, ꝙ uidelicet nō ex ſe ſplēdeat, ſed ab eo q dicit.
Sine me nihil poteſtis facere: habes mediatricem quā ti- Ioan.15.
bi pauloante commendauimus euidēter expreſſam. Mu-
lier, inquit, amicta ſole & luna ſub pedibus eius. B Am Apo.12.
plectemur mariæ ueſtigia fratres mei & deuotiſſima ſup-
plicatione beatis illius pedibꝰ prouoluamur. Teneamus
eam: nec dimittamus donec benedixerit nobis. Potēs eſt
enim nempe, uellus eſt medium inter rorem & aream: mu-
lier inter ſolem & lunā: maria inter chriſtum & eccleſiā cō
ſtituta. Sed fortè miraris nō tā uellꝰ opertū rore: quā ami
ctā ſole mulierem. Magna ſiquidem familiaritas ſed mira
oīno uicinitas ſolis & mulieris. Quomō enim in tā uehe-
mēti feruore: tam fragilis natura ſubſiſtit? Merito quidē
ammiraris Moyſes ſancte & curioſius deſideras intueri.
Veruntn̄ ſolue calciamenta de pedibus tuis & inuolucra
pone carnalium cogitationum, ſi accedere concupiſcis. Exo.3.
Vado, inquit, & uidebo uiſionem hanc magnam. Magna
planè uiſio, rubus ardens ſine combuſtione: magū ſignū:
mulier illæſa manēs amicta ſole. Nō eſt rubi natura optū
undiqꝫ flammis, manere nihilominus incombuſtum: non
mulieris potentia ut ſuſtineat ſolis amictum. Nō eſt uirtu
tis humanæ ſed nec angelicæ quidèm. Sublimior quædā
neceſſaria eſt. Sp̄ūſſctūs, inquit, ſuperueniet ī te. Et tāquā Lucæ.1.
rñdeat illa qm̄ ſpūs eſt deus: & deus noſter ignis cōſumēs
eſt: uirtus ait non mea: non tua: ſed altiſſimi obumbrabit
tibi. Nihil itaqꝫ mirum ſi ſub tali obumbraculo talis etiā
à muliere ſuſtineatur amictus. Mulier, inquit, amicta ſole
planè amicta lumine tanquam ueſtimento. Non percipit
fortè carnalis: nimirū ꝙ ſpirituale eſt, ſtultitia illi uidet̄.
Nō ſic uidebatur apoſtolo qui dicebat. Induimini domi- Rom.13
nū Ieſum chriſtū. Quàm familiarius ei facta es dn̄a: quàm
ꝓxima: imo quā ītima fieri meruiſti: quātā inueniſti gr̄am
apud eū? In te manet & tu ī eo: & ueſtis eū & ueſtiris ab
eo. Veſtis eum ſubſtantia carnis: & ueſtit ille te gloria ſuæ
maieſtatis. Veſtis ſolem nube: & ſole ipſa ueſtiris. Nouū
enim fecit dominꝰ ſuper terrā ut mulier circūdaret uirū:
nec alium quàm xp̄m: de quo dicit̄. Ecce uir oriens nomē
eius.
Nouum quoqꝫ fecit ī cælo: ut mulier ſole appareret
amicta. Deniqꝫ & coronauit eū: & uiciſſim ab eo meruit
coronari. Egredimini filiæ ſiō & uidete regē ſalomonē in
diademate: q coronauit eū mater ſua. Verū hoc aliàs. In-
terim ſanè ingredimini magis & uidete reginam in diade
Textus. mate quo coronauit eā filiꝰ ſuꝰ. In capite, inqt, eiꝰ corona
ſtellarū duodecim. Dignum planè ſtellis coronari caput:
qđ & ip̄a lōgè clariꝰ micās ornet eas potiꝰ, quā ornet̄ ab
eis. Quidni coronēt ſidera: quā ſol ueſtit? Sicut dies uer-
ni, circūdabāt eā flores roſarū & lilia conualliū. Nimirum
leua ſpōſi ſub capite eiꝰ: & iā dextera illiꝰ āplexat̄ eā. Quis
illas æſtimet gēmas? Quis ſtellas noīet qbus mariæ regiū
diadema cōpactū eſt? Supra hoīem eſt coronæ huiꝰ rōnē
exponere & indicare cōpoſitionē. Nos tn̄ ꝓ modulo nr̄æ
exiguitatis abſtinētes a piculoſo ſcrutinio ſecretorū: nō
incōgrue forſitan duodecim ſtellas iſtas: duodecim p̄ro-
gatiuas gr̄arū intelligere uideamur: qbus Maria ſingula-
riter adornat̄. Siqdē inuenire eſt in maria p̄rogatiuas cæ-
li: p̄rogatiuas carnis: p̄rogatiuas cordis: & ſi fuerit terna
rius iſte: ꝑ quaternariū multiplicatꝰ: habemꝰ fortè ſtellas
duodecim: qbus reginæ nr̄æ diadema p̄fulgeat uniuerſis.
Mihi ſanè ſingularis rutilat fulgor: prīo qdē ī mariæ gn̄a
tione: ſcđo in āgelica uiſitatiōe: tertio in ſpūs ſupuētiōe
quarto ī filij dei inenarrabili cōceptiōe. Sic & ī his quoqꝫ
ſidereū planè irradiat decus: ꝙ uirginitatis primiceria: ꝙ
ſine corruptiōe fœcūda: ꝙ ſine grauamine grauida: ꝙ ſine
dolore puerpera. Nihilominus etiā ſpāli quodā ſplēdore
in maria coruſcant: manſuetudo pudoris: deuotio humi-
litatis: magnanimitas credulitatis: martyrum cordis. Ve-
ſtræ quidem ſedulitatis erit ſingula quæqꝫ diligentius in-
tueri. Nos īterim ſatiſfeciſſe uidebimur: ſi breuiter ea po-
tuerimus demonſtrare. Quod ergo ſydereum micat in ge
neratione Mariæ? Planè ꝙ ex regibus orta: ꝙ ex ſemine
abrahæ: ꝙ genero ſa ex ſtirpe Dauid. Si id parū uidetur:
adde ꝙ gn̄atiōi illi ob ſingulare priuilegium ſctītatis di-
uinitus noſcitur eſſe conceſſa: ꝙ longè ante eiſdē patribꝰ
cælitus repromiſſa: ꝙ myſticis præfigurata miraculis: ꝙ
oraculis p̄nunciata ꝓpheticis: hanc ſacerdotalis uirga, dū
ſine radice floruit: hāc gedeonis uellus dum in medio ſic-
cæ areæ maduit: hāc in ezechielis uiſione, orientalis por-
ta, q̄ nulli unquā patuit, præſignabat. Hāc deniqꝫ præ cæ
teris Eſaias nūc uirgā de radice ieſſe orituram promittebat
nūc euidētius uirginē parituram. Merito ſignum hoc ma-
gnū in cælo apparuiſſe ſcribit̄: ꝙ tanto ante de cælo noſci
tur fuiſſe promiſſum: Dn̄s ait, ipſe dabit uobis ſignū. Ec-
Eſa.7. ce uirgo cōcipiet. Magnum profecto ſignum dedit quia
& magnus ipſe qui dedit. Huiꝰ ergo prærogatiuæ fulgor
quorū nō uehemēter reuerberat aciē oculorū? Iam in eo
quod tā reuerenter atqꝫ officioſiſſime ab archangelo ſalu
tata eſt: ut iam in regali ſolio ſupra omnes cæleſtium ordi
nes regionum exaltatam cernere uideretur: & paulominꝰ
adoraturus fœminam: qui ſolebat ab hominibus hactenꝰ
æquanimiter adorari: excellētiſſimum nobis uirginis no-
ſtræ meritum & ſingularis gratia commendatur. C Ni-
hilominus fulget etiam nouus ille conceptionis modus
ut non in iniquitate quemadmodum cæteræ omnes: ſed
ſuperueniente ſpiritu ſancto: ſola & de ſola ſanctificatione
Maria cōciperet. Nam ꝙ uerū deum & dei filium genuit
ut idem ipſe dei atqꝫ hominis filius unus omnino deus &
homo prodiret ex Maria abyſſꝰ eſt luminis. nec facile di
xerim: quod uel angelicus oculus, ad huius fulgoris ue-
hementiam non caliget. De cætero ſanè & uirginitatem
carnis & propoſitum uirginitatis & ipſius quoqꝫ propo
ſiti nouitas euidēter illuſtrat: ꝙ uidelicet in libertate ſpi-
ritus legis moſaicæ decreta tranſcendens: illibatam deo
corporis ſimul & ſpiritus ſanctimoniā uouit. Probat em̄
propoſiti inuiolabile fundamētum: ꝙ tam conſtanter pro
mittenti filium angelo reſpōdit. Quomodo fiet iſtud qm̄
uirum nō cognoſco? Forte enim propterea primo turba
ta eſt in ſermone eius & cogitabat qualis eſſet iſta ſaluta-
tio: ꝙ benedictam ſeſe audiſſet in mulieribus: quæ nimirū
bn̄dici in uirginibus ſemꝑ optabat. Et extunc quidē co-
gitabat: qualis eſſet iſta bn̄dictio: ꝙ iā uideret̄ eſſe ſuſpe-
cta. Vbi uerò in ꝓmiſſione filij manifeſtū uirginitatis pe-
riculū uidebat̄ nō potuit ultra diſſimulare quin diceret.
Qm̄o fiet iſtud: qm̄ uirū nō cognoſco? Meritò ꝓinde &
illā meruit bn̄dictionē, & hāc nō amiſit, ut longè glorio-
ſior fiat, & uirginitas ex fœcūditate: & ex uirginitate fœ-
cunditas: ac mutuis ſeſe radijs illuſtrare hæc duo ſydera
uideant̄. Magnū eſt uirginē eſſe, ſed v̄ginē matrē eſſe lō-
gè amplius ꝑ oēm modū. Iure etiā illud moleſtiſſimū tæ-
diū q reliquæ oēs grauidæ mulieres laborare noſcunt̄: ſo
la nō ſenſit: q̄ ſine ſola libidinoſa uoluptate cōcepit. Vn̄
& in ip̄o ſuæ cōceptiōis initio: qn̄ potiſſimū cæteræ mu-
lieres miſerabiliꝰ affliguntur: maria tota alacritate mon-
tana cōſcendit: ut elizabeht miniſtraret. Sed & aſcendit
bethleē iminēte iā partu, portās p̄cioſiſſimū illud depo-
ſitū: portās onus leue: portās à quo portabat̄. Sic & ī par
tu quàm lucidū eſt: ꝙ noua exultatiōe nouā edidit ꝓlem:
ſola īter mulieres à cōi maledicto, & dolore parturientiū
aliena? Si rerū p̄cia de raritate pēſamus: nihil his pōt ra-
rius inueniri. Siqdem in oībus iſtis, nec primā ſimilē uiſa
eſt: nec hr̄e ſequentē. E qbus nos ſi ea fideliter intuemur,
ſine dubio ammirationē cōcipimus: ſed uenerationē: ſed
deuotionē: ſed conſolationē. Ceterū quæ reſtāt adhuc &
imitationē reqrūt. Nō eſt nobis ante ortū tā mltiphariè
multiſqꝫ modis ꝓmitti diuinitꝰ cælitus p̄nūciari: ſed nec
ab archāgelo gabriele tā nouæ ſalutatiōis obſequijs ho-
norati. Minꝰ aūt cætera duo cōmunicat nobis: planè ſe- Matt.1.
cretū ſuū ſibi, Sola em̄ eſt de qua dicit̄. Qđ in ea natū eſt Lucæ.1.
de ſpūſancto eſt: ſola cui dicit̄. Quod ex te naſcet̄ ſctm̄: uo
cabit̄ filius dei. Offerant̄ regi v̄gines, ſed poſt eā: nā pri-
matū ſola uēdicat ſibi. Multò magis aūt ſola ſine corru-
ptiōe cōcepit: ſine grauamine tulit, ſine dolore filiū par-
turijt. Itaqꝫ nihil horū à nobis exigit̄, ſed exigit̄ planè nō
nihil. Múnqd em̄ ſi defuerit nobis etiā māſuetudo pudo
ris: ſi hūilitas cordis: ſi magnanimitas fidei: ſi compaſſio
mētis: negligētiā noſtrā munerū ſinglaritas excuſabat?
Gratiſſima ſanè gēma in diademate: micās ī capite ſtella,
rubor in facie hominis uerecūdi: An uerè quis putat ꝙ
hac caruerit gratia quæ gratia plena fuit? C Pudibūda
fuit Maria: ex euāgelio id probamus. Vbi enim aliquan-
do loquax: ubi præſumptuoſa fuiſſe uidet̄? Foris ſtabat
quærēs loqui filio: nec materna auctoritate: aut ſermonē
interrupit: aut habitationē irruit: in qua filius loqueba-
tur. In omni deniqꝫ textu quatuor euāgeliorum (ſi bene
meminimus) nō niſi quater Maria loquens auditur. Pri-
mo quidem ad angelum: ſed cum iam ſemel atqꝫ iterū al-
loquutus eā fuiſſet: ſcđo ad elizabeth: qn̄ uox ſalutatiōis
eius, Ioannē ſalutare fecit in utero, & ea magnificāte Ma-
riam: ipſa magis dominum magnificare curauit: tertio ad
filiū: cū iam eſſet annorum duodecim ꝙ ipſa & pater eius
dolentes quæſiſſent eū: quarto in nuptijs: ad filium & mi-
niſtros. Et is quidē ſermo certiſſimꝰ index ingenitæ mā-
ſuetudinis: & uirginalis uerecundiæ fuit. Aliorum quip-
pe uerecundiam ſuam reputans, ſuſtinere nō potuit: non
potuit uini diſſimulare defectum. Vbi ſanè increpata eſt
à filio (tanquā mitis & humilis corde) nec illi reſpondit
nec tn̄ deſperauit: miniſtros ammonens facere quod dice
ret eis. Núnqd non ab initio ueniſſe paſtores, & primam
oīm mariam inueniſſe legūtur? Inuenerunt, ait euangeli- Lucæ.2.
ſta, mariā & ioſeph, & infantem poſitū in præſepio. Sic &
magi quoqꝫ (ſi recolis) nō ſine maria matre eius puerum
inuenerūt: & inducens in tēplum dn̄i, templi dn̄m: multa
quidē à ſymeone audiuit: tam de deo quàm de ſeipſa: ad
loquendū tarda: uelox ad audiendū. Et quidē maria cō-
ſeruabat oīa uerba hæc conferens in corde ſuo: ſed in his
oībus neqꝫ de ipſo incarnationis dn̄icæ ſacramēto quod
cumqꝫ uerbū feciſſe reperies. Ve nobis qui ſpiritum ha-
bemus in naribus: ue qui totum proferimus ſpm̄: qui iu- Terēt.
xta illud comici. Pleni rimarū effluimus undiqꝫ. Toties in eunu-
deniqꝫ maria filium audiuit non modo turbis loquētem cho.